

Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming

**Onderwijsinspectie**

Hendrik Consciencegebouw  
Koning Albert II-laan 15  
1210 BRUSSEL

doorlichtingssecretariaat@ond.vlaanderen.be  
www.onderwijsinspectie.be

---

**Verslag over de doorlichting van Vrije Basisschool Lucerna te ANDERLECHT**

---

|                                             |                                                |
|---------------------------------------------|------------------------------------------------|
| Hoofdstructuur                              | basisonderwijs                                 |
| Instellingsnummer                           | 124339                                         |
| Instelling                                  | Vrije Basisschool Lucerna                      |
| Directeur                                   | Önder COSKUN                                   |
| Adres                                       | Industrielaan 31 - 1070 ANDERLECHT             |
| Telefoon                                    | 02-521.82.98                                   |
| Fax                                         | 02-521.82.99                                   |
| E-mail                                      | onder.coskun@bslucerna.be                      |
| Website                                     | www.bslucerna.be                               |
| Bestuur van de instelling                   | VZW Inrichtende Macht Lucerna                  |
| Adres                                       | Industrielaan 31 - 1070 ANDERLECHT             |
| CLB                                         | Vrij CLB Pieter Breughel                       |
| Adres                                       | Opzichterstraat 84 - 1080 SINT-JANS-MOLENBEEK  |
| Dagen van het doorlichtingsbezoek           | 25-11-2013, 26-11-2013, 27-11-2013, 28-11-2013 |
| Einddatum van het doorlichtingsbezoek       | 28-11-2013                                     |
| Datum bespreking verslag met de instelling  | 19-12-2013                                     |
| Samenstelling inspectieteam                 |                                                |
| Inspecteur-verslaggever                     | Els Ver Eecke                                  |
| Teamleden                                   | Liesbet Criel                                  |
| Deskundige(n) behorend tot de administratie | nihil                                          |
| Externe deskundige(n)                       | nihil                                          |

## INHOUDSTAFEL

|                                                                                                      |           |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>INLEIDING.....</b>                                                                                | <b>3</b>  |
| <b>1 SAMENVATTING.....</b>                                                                           | <b>5</b>  |
| <b>2 DOORLICHTINGSFOCUS .....</b>                                                                    | <b>7</b>  |
| 2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus.....                                                       | 7         |
| 2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus.....                              | 7         |
| <b>3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?.....</b>                                      | <b>8</b>  |
| 3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden? .....                                            | 8         |
| 3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen? .....                                        | 8         |
| 3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands .....                                                           | 8         |
| 3.1.1.2 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie .....                                                     | 8         |
| 3.1.1.3 Vaststellingen kleuteronderwijs: Nederlands en wereldoriëntatie .....                        | 8         |
| 3.1.1.4 Lager onderwijs: Nederlands .....                                                            | 14        |
| 3.1.1.5 Lager onderwijs: wereldoriëntatie .....                                                      | 18        |
| 3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en<br>hygiëne'?..... | 22        |
| 3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?.....                                   | 22        |
| 3.2 Respecteert de school de overige reglementering? .....                                           | 22        |
| <b>4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT? .....</b>                                                 | <b>24</b> |
| 4.1 Deskundigheidsbevordering.....                                                                   | 24        |
| 4.2 Leerbegeleiding .....                                                                            | 26        |
| <b>5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL .....</b>                                                         | <b>29</b> |
| <b>6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL .....</b>                                                     | <b>33</b> |
| 6.1 Wat doet de school goed?.....                                                                    | 33        |
| 6.2 Wat kan de school verbeteren? .....                                                              | 33        |
| 6.3 Wat moet de school verbeteren?.....                                                              | 34        |
| <b>7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN .....</b>                                           | <b>35</b> |
| <b>8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING.....</b>                                      | <b>35</b> |

## INLEIDING

### De decretale basis van het onderzoek

Tijdens een doorlichting gaat de onderwijsinspectie na of de school

1. de onderwijsreglementering respecteert,
  2. op systematische wijze haar eigen kwaliteit onderzoekt en bewaakt,
  3. haar tekorten al dan niet zelfstandig kan wegwerken
- (zie artikel 38 van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs, 8 mei 2009).

Een doorlichting is dus een onderzoek van

1. de onderwijsreglementering,
2. de kwaliteitsbewaking door de school,
3. het algemeen beleid van de school.

### Een onderzoek in drie fasen

Een doorlichting bestaat uit drie fasen: het vooronderzoek, het doorlichtingsbezoek en het doorlichtingsverslag.

- Tijdens het vooronderzoek bekijkt het inspectieteam de gehele school aan de hand van het CIPO-referentiekader. Het vooronderzoek wordt afgesloten met een doorlichtingsfocus: een selectie van te onderzoeken aspecten tijdens het doorlichtingsbezoek.
- Tijdens het doorlichtingsbezoek voert de onderwijsinspectie het onderzoek uit aan de hand van observaties, gesprekken en analyse van documenten.
- Het doorlichtingsverslag beschrijft het resultaat van de doorlichting, bevat een advies over de verdere erkenning en wordt gepubliceerd op [www.doorlichtingsverslagen.be](http://www.doorlichtingsverslagen.be).

### Een gedifferentieerd onderzoek

1. Omdat de onderwijsinspectie gedifferentieerd doorlicht, onderzoekt het inspectieteam in de school een selectie van de onderwijsreglementering:
  - het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen  
Hiertoe selecteert de onderwijsinspectie een aantal leergebieden.  
Daarbij onderzoekt de onderwijsinspectie altijd de volgende procesvariabelen uit het CIPO-referentiekader:
    - het onderwijsaanbod
    - de uitrusting
    - de evaluatiepraktijk
    - de leerbegeleiding.
  - een selectie van andere erkenningsvoorwaarden, waaronder de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.
  - een selectie van overige regelgeving.
2. Om de kwaliteitsbewaking door de school na te gaan, selecteert het inspectieteam een aantal procesvariabelen. Het inspectieteam gaat met de kwaliteitswijzer na of de school voor deze procesvariabelen aandacht heeft voor
  - doelgerichtheid: welke doelen stelt de school voorop?
  - ondersteuning: welke ondersteunende initiatieven neemt de school om efficiënt en doelgericht te werken?
  - doeltreffendheid: bereikt de school de doelen en gaat de school dit na?
  - ontwikkeling: heeft de school aandacht voor nieuwe ontwikkelingen?
3. Het inspectieteam onderzoekt ten slotte het algemeen beleid van de school aan de hand van vier procesvariabelen: leiderschap, visieontwikkeling, besluitvorming, kwaliteitszorg.  
In dit luik rapporteert het inspectieteam ook over het zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid van de school.

### **Het advies**

De adviezen die de onderwijsinspectie uitbrengt, hebben betrekking op alle of op afzonderlijke structuuronderdelen van de school. De onderwijsinspectie kan drie adviezen uitbrengen:

- een gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de verdere erkenning van de school of van structuuronderdelen.
- een beperkt gunstig advies: het inspectieteam adviseert gunstig over de erkenning van de school of van structuuronderdelen als de school binnen een bepaalde periode voldoet aan de voorwaarden vermeld in het advies.
- een ongunstig advies: het inspectieteam adviseert om de procedure tot intrekking van de erkenning van de school of van structuuronderdelen op te starten.

Bij een ongunstig advies beoordeelt de onderwijsinspectie bovendien of de school de vastgestelde tekorten zelfstandig kan wegwerken.

### **Tot slot**

Binnen een termijn van dertig kalenderdagen na ontvangst van het definitieve doorlichtingsverslag informeert de directeur van de school de ouders en leerlingen over de mogelijkheid tot inzage.

Binnen de dertig kalenderdagen na ontvangst moet de directeur van de school het verslag volledig bespreken tijdens een personeelsvergadering. Het bestuur van de school of zijn gemandateerde tekent het verslag voor gezien. Het bestuur stuurt het binnen dertig kalenderdagen na ontvangst terug naar de onderwijsinspectie en maakt eventueel melding van zijn opmerkingen.

De school mag het verslag niet gebruiken voor publicitaire doeleinden.

Meer informatie?

[www.onderwijsinspectie.be](http://www.onderwijsinspectie.be) en [www.doorlichtingsverslagen.be](http://www.doorlichtingsverslagen.be)

# 1 SAMENVATTING

Basisschool Lucerna is samen met het College gehuisvest in een voormalig kantoorgebouw in de stedelijke bedrijvenzone van Anderlecht. Anticiperend op de nakende bouw van een nieuw schoolgebouw voor het basisonderwijs, investeerde het schoolbestuur dit schooljaar in een forse capaciteitsuitbreiding. De school is in 2005 opgericht vanuit een duidelijke missie. Na verschillende directiewissels streeft een jonge en toegewijde directeur ernaar om samen met twee deeltijdse algemeen pedagogisch adjunct-directeurs, een adjunct-directeur en het schoolbestuur richting te geven aan de inhoudelijke koers van de school. Daarbij worden hoge verwachtingen gekoesterd ten aanzien van het relatief weinig ervaren maar geëngageerde team. Vanuit haar pedagogisch project staat de school voor de uitdaging om een antwoord te bieden op de specifieke noden van haar leerlingenpopulatie. Deze bestaat bijna helemaal uit anderstalige kinderen waarvoor het Nederlands enkel de onderwijstaal is. Meerdere leerlingen hebben een kansarme gezinsachtergrond. De meesten wonen in de zuidwestelijke Brusselse gemeenten of in de Brusselse rand, enkelen komen zelfs uit de omgeving van Aalst.

Het hardwerkende team neemt de handschoen onder meer op door het accent te leggen op taalvaardigheidsonderwijs. De investeringen in ouderbetrokkenheid, de sociaal-emotionele begeleiding van kinderen en het kindvriendelijk en ordelijk school- en klasklimaat zorgen ervoor dat de kinderen graag naar school komen. Op die manier vormt de school een lichtbron voor de leerlingen zodat ze zelfstandig hun weg kunnen vinden in onze multiculturele samenleving.

Op basis van het vooronderzoek onderzocht de onderwijsinspectie tijdens deze doorlichting de leergebieden Nederlands en wereldoriëntatie in de kleuter- en lagere afdeling. Ze peilde naar de kwaliteit van de deskundigheidsbevordering, de leerbegeleiding en het algemeen beleid. Daarnaast controleerde ze de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne en de naleving van elementen uit de regelgeving.

Het team van de kleuterafdeling levert voldoende inspanningen om de ontwikkelingsdoelen voor Nederlands en wereldoriëntatie na te streven. Sinds kort neemt het kleuterteam de krachtlijnen van de ontwikkelingsdoelen en van de leerplannen als uitgangspunt voor de organisatie van haar onderwijsaanbod. Het team voerde dit schooljaar onderwijsleerpakketten in en maakte onder meer afspraken over de klasinrichting, de thema- en activiteitenplanning, en de doelgerichte bewaking van het aanbod. Daarmee streeft ze naar een gelijkgerichte aanpak en een volledig, evenwichtig en gradueel opgebouwd aanbod. Het team is minder vertrouwd met het doelgericht plannen en observeren op basis van een enkele dominante leerplandoelen. De diverse thema's, speelleerhoeken, activiteiten en uitstappen prikkelen de kleuters om al spelend en experimenterend de wereld te verkennen en hun horizon te verruimen. De strakke planning laat minder ruimte om flexibel in te spelen op de leefwereld van de kleuters. Hoewel meerdere leraren moeite hebben met de interpretatie van de leerplandoelen voor het domein techniek, zitten deze doelen vaak onbewust in hun activiteitenaanbod verweven. Een voorbeeld van goede praktijk is het krachtige taalvaardigheidsonderwijs waarmee het team doelbewust het accent legt op de taalontwikkeling in het algemeen en op de woordenschatontwikkeling in het bijzonder. Het team heeft nog een weg af te leggen in de beeldvorming van de kleuters. Er is nood aan een efficiënt kleutervolgsysteem dat de ontwikkeling van kleuters overzichtelijk in beeld brengt. De zorgwerking kan doelmatiger georganiseerd worden door de specificiteit van de begeleiding van jonge kinderen niet uit het oog te verliezen.

Ook de lagere afdeling voldoet voor Nederlands en wereldoriëntatie aan haar maatschappelijke opdracht. Op basis van een kritische zelfevaluatie introduceerde de school onlangs nieuwe onderwijsleerpakketten voor beide leergebieden. Daarmee wil ze een breed aanbod en een objectieve evaluatie- en rapporteringspraktijk garanderen die de verschillende domeinen van elk leergebied bestrijken. Het team gaat daarbij weinig systematisch de overeenstemming met de leerplannen na. Met waardevolle initiatieven investeert de school in leesbevordering. Voor Nederlands ligt in meerdere groepen de klemtoon in het aanbod op de meer cognitief-technische aspecten zoals lezen, spelling en taalbeschouwing en gaat er soms minder aandacht naar creatief en communicatief taalgebruik. Het krachtig woordenschatonderwijs van de

kleuterafdeling kent nog geen vervolg in de lagere afdeling. Ook in de procesmatige aanpak van de handschriftontwikkeling is er een breuklijn tussen de beide afdelingen. Uit de brede beeldvorming voor Nederlands blijkt dat meerdere leerlingen kampen met hardnekkige taalfouten en –problemen waar de school nog geen antwoord op vond. Voor wereldoriëntatie worden leerlingen in een aantal klassen met motiverende opdrachten en werkvormen uitgedaagd om een actieve rol op te nemen in het onderwijsproces. Diverse educaties onderstrepen het opvoedende karakter van wereldoriëntatie. Door de principes van het leerplan als uitgangspunt te nemen kan het onderwijs nog aan werkelijkheidswaarde winnen. In verhouding gaat meer onderwijstijd naar de traditionele domeinen natuur, tijd en ruimte. Het domein mens en maatschappij krijgt nog niet de prominente plaats die ze verdient. Net als in de kleuterafdeling worstelen meerdere leraren met de implementatie van techniek. Het team laat kansen liggen om het functioneel gebruik van taal-, leer-, en werkhoudingsstrategieën te bevorderen in verschillende taaltaken en contexten.

Vanuit haar pedagogisch project stelt de schoolleiding hoge eisen aan het jonge team. De meeste teamleden leggen een grote professionaliseringsbereidheid aan de dag en staan open voor coaching en expertise-uitwisseling. Het professionaliseringsbeleid steunt sterk op het aanbod van een externe instantie die zich richt op taalvaardigheidsonderwijs. Met het oog op een gelijkgerichte werking begeleidt het beleidsteam de leraren via klasbezoeken en overleg voor de invoering van de nieuwe onderwijsleerpakketten. De school mist de ondersteuning van een pedagogische begeleidingsdienst waardoor teamleden soms moeite hebben om de krachtlijnen van (vernieuwde) leerplannen te interpreteren en te implementeren. Er is nog een groeimarge om de aanwezige interne expertise te benutten, uit te wisselen, te verankeren en uit te breiden.

De leerbegeleiding heeft te lijden onder de verschillende personeelsswissels die continuïteit in de visie, organisatie en coördinatie van de zorg hypothekeren. De (ortho)didactische aanpak en handelingsgerichte ondersteuning van de kinderen met specifieke noden vereisen coaching en professionalisering van het hele team. Om het rendement van de leerbegeleiding te verhogen dringt een evaluatie en bijsturing van het zorgbeleid zich op. Vooral de doelgerichtheid en de kwaliteit van de acties, interventies en trajecten binnen de zorgverbredende werking zijn aan optimalisering toe.

Sinds haar oprichting kent de school globaal een gunstig ontwikkelingsproces. In haar algemeen beleid vormt het pedagogisch project het vertrekpunt voor de verdere visie- en beleidsontwikkeling. Daarbij kan de doelgerichtheid en efficiëntie van het concrete beleid nog groeien door heldere doelen te formuleren en de realisatie ervan systematisch gezamenlijk te evalueren. Na de personeelsswissels en de vele vernieuwingsacties heeft het team nood aan stabiliteit en continuïteit in het beleid. Verschillende overlegmomenten en organisatorische werkgroepen leiden het schoolleven in goede banen. De gedeelde verantwoordelijkheid kan toenemen door teamleden daadwerkelijk te laten participeren in de besluitvorming. Ook de gezamenlijke afbakening van een beheersbaar aantal prioriteiten en een meer geleidelijke implementatiestrategie kunnen het draagvlak voor vernieuwingen binnen het team vergroten. Met haar kwaliteitsbeleidsplan maakte de voormalige adjunct-directeur een knappe analyse van de onderwijskwaliteit aan de hand van diverse evaluatiegegevens. Dat resulteerde in een reeks waardevolle voorstellen en doelstellingen op korte en lange termijn om een kwaliteitszorgsysteem uit te bouwen. Het is belangrijk dat de school na haar vertrek de pauzeknop niet indrukt maar het opgestarte proces verderzet.

De inspectie sluit deze doorlichting af met een gunstig advies voor alle erkenningsvoorwaarden. De school maakt voldoende werk van de onderwijsdoelstellingen en voldoet aan de criteria op het vlak van woonbaarheid, veiligheid en hygiëne en de overige erkenningsvoorwaarden. Het inspectieteam deliberaert de tekorten voor de overige reglementering. De doorlichting leert dat in de school de nodige dynamiek aanwezig is om verder te gaan op de ingeslagen weg en om de geplande vernieuwings- en verbeteringsacties uit te voeren. Het inspectieteam gaat ervan uit dat de school de aanbevelingen in dit verslag ter harte zal nemen en initiatieven zal ontplooien om de onderwijskwaliteit te bewaken en verder te verhogen zodat ze ook in de toekomst het pad voor de leerlingen blijft verlichten.

## **2 DOORLICHTINGSFOCUS**

Op basis van het vooronderzoek en in het kader van een gedifferentieerde doorlichting selecteerde de onderwijsinspectie onderstaande leergebieden en procesindicatoren/procesvariabelen voor verder onderzoek.

### **2.1 Leergebieden in de doorlichtingsfocus**

#### **Kleuteronderwijs - Leergebieden**

Nederlands  
wereldoriëntatie

#### **Lager onderwijs - Leergebieden**

Nederlands  
wereldoriëntatie

### **2.2 Procesindicatoren of procesvariabelen in de doorlichtingsfocus**

#### **Personeel - Professionalisering**

Deskundigheidsbevordering

#### **Onderwijs - Begeleiding**

Leerbegeleiding

### 3 RESPECTEERT DE SCHOOL DE ONDERWIJSREGLEMENTERING?

#### 3.1 Respecteert de school de erkenningsvoorwaarden?

##### 3.1.1 Voldoet de school aan de onderwijsdoelstellingen?

Het onderzoek naar het voldoen aan de onderwijsdoelstellingen levert voor de geselecteerde leergebieden het volgende op.

###### 3.1.1.1 Kleuteronderwijs: Nederlands

###### Voldoet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor Nederlands in voldoende mate na. Om tegemoet te komen aan de specifieke noden van de anderstalige en meertalige kleuters zet het kleuterteam met een rijk en gevarieerd taalaanbod sterk in op de ontwikkeling van taalvaardigheid in het algemeen en op de woordenschatontwikkeling in het bijzonder.

###### 3.1.1.2 Kleuteronderwijs: wereldoriëntatie

###### Voldoet

De kleuterafdeling streeft de ontwikkelingsdoelen voor wereldoriëntatie in voldoende mate na. Door de themagerichte aanpak en de uitstappen zorgen de leraren voor een breed en gradueel opgebouwd aanbod dat een hoge werkelijkheidswaarde biedt en bijdraagt tot een verruiming van de leefwereld. De kleuters krijgen hierbij ruime kansen tot manipuleren, experimenteren en zelfontdekkend leren.

###### 3.1.1.3 Vaststellingen kleuteronderwijs: Nederlands en wereldoriëntatie

**Curriculum**  
**Onderwijsaanbod**  
*Referentiekader*  
*Planning*  
*Evenwichtig en volledig*  
*Samenhang*  
*Brede harmonische vorming*  
*Actief leren*

Sinds kort kiest het kleuterteam er resoluut voor om het onderwijsaanbod vorm te geven vanuit de algemene krachtlijnen van de leerplannen en de ontwikkelingsdoelen. Conform het vernieuwde leerplan Nederlands creëren leraren een rijke taalleeromgeving met aandacht voor (schoolse) taalvaardigheid, impliciete en expliciete woordenschatverwerving. Ook voor wereldoriëntatie werken de leraren vanuit de bouwstenen van het leerplan. Ze bieden voldoende mogelijkheden aan de kinderen om de hen omringende wereld te verkennen en te begrijpen. Vanaf dit schooljaar vormen specifieke onderwijsleerpakketten voor peuters en kleuters de basis voor de thema- en activiteitenplanning. Samen met het team van de vestiging in Hoboken stelden de leraren een jaarplan op. Met afspraken over vaste thema's, wekerende activiteiten en routines wil de school gelijkgerichtheid, evenwicht en een graduele opbouw in het aanbod verzekeren. Daardoor is er beperkte ruimte voor thema's die groeien vanuit de interesses van de kinderen of om flexibel in te spelen op onverwachte gebeurtenissen in de leefwereld van de kleuters.

Bij het opmaken van hun weekplanning waken de leraren erover dat de verschillende leergebieden voldoende geïntegreerd vertegenwoordigd zijn in het activiteitenaanbod. Leraren hebben nog niet de gewoonte om doelgericht te werken door in de planningsfase te vertrekken van focusdoelen die ze binnen een thema of een week expliciet nastreven en observeren bij de kleuters. Om de volledigheid van het aanbod te bewaken maken de teamleden gebruik van een digitaal agenda- en bewakingssysteem waarbij ze leerplandoelen koppelen aan de activiteiten. Minstens tweemaal per schooljaar genereren de leraren aan de hand van dit instrument een overzicht van de behandelde leerplandoelen. Deze inventaris laat hen toe om eventuele hiaten in beeld te brengen en het aanbod bij te sturen. Op dit ogenblik is het bewakingsinstrument nog niet afgestemd op het nieuwe leerplan voor Nederlands.

Het kleuterteam investeert sterk in de uitbouw van een samenhangend aanbod door de thematische benadering en door duidelijke afspraken te maken over onder meer de gradatie in kalenders, pictogrammen, stappenplannen, hoekverrijking, puzzel- en spellensysteem, themawoordenschat en activiteiten. Tijdens de overlegmomenten concretiseert het team een aantal afspraken in de uitwerking van themafiches. Met gezamenlijke activiteiten, het peter-meterschap en inhoudelijke afspraken willen de leraren van de oudste kleuters en het eerste leerjaar een soepele overgang bewerkstelligen.

Aansluitend op de beginsituatie van de kleuters krijgt de ontwikkeling van taalvaardigheid terecht een centrale plaats in het aanbod. Met de introductie van de taalpoppen en taalspelletjes wil het team het fonologisch bewustzijn op een speelse wijze stimuleren. De dagelijkse onthaal-, kring- en afsluitmomenten, de ik-tafel, de poppenkast, de versjes en de verteltafel bieden kleuters kansen om spreek- en luistervaardigheden te ontwikkelen. Met het oog op de ontluikende en beginnende geletterdheid bouwt het team het verhaalbegrip en de boekoriëntatie intentioneel op. Elk thema vertrekt van een prentenboek dat prominent aanwezig blijft in de kring. Via de boekenhoek, het interactief voorlezen en het boekverslag wakkeren leraren de interesse voor boeken aan en reflecteren ze samen met de kleuters over verhalen. In het klasbeeld vinden de kleuters allerlei geschreven en gedrukte symbolen, letters, woorden, boodschappen en teksten terug. Ook de wensbox, de zelfgemaakte boekjes en de dagkapitein brengen kleuters tot het inzicht dat ze kunnen communiceren via schrift. Aan de hand van het letterweb en de lettertafel ervaren de oudste kleuters dat letters klanken weergeven. In de schrijfhoek en het letterschrift kunnen ze zelf schrijven of stempelen. Vanuit fijn- en grofmotorische activiteiten met origineel spelmateriaal leggen de kleuterleraren de fundamenteën voor de handschriftontwikkeling.

Omdat de meeste kleuters vanuit hun anderstalige thuissituatie niet over de nodige Nederlandse basiswoordenschat beschikken, krijgt planmatig en intensief woordenschatonderwijs prioriteit in de kleuterafdeling. De wijze waarop het hele kleuterteam met speelse initiatieven en activiteiten via voorbereiden, semantiseren, consolideren en controleren de woordenschat van de kleuters intentioneel uitbreidt, is een voorbeeld van goede praktijk. Illustratief voor de expliciete inspanningen om themawoordenschat te verankeren zijn de denkwolk, de woordmuur, de thematafel, het themaboekje en het sprekend album. Per thema selecteerde het team een aantal dominante woorden voor elke leeftijdsgroep. Wetenschappelijke inzichten over mijlpalen van het taalverwervingsproces en specifieke koepel- en leerplangebonden woordenlijsten voor kleuters waren niet richtinggevend bij de samenstelling van deze lijst. Leraren plukken de woordenschat vooral uit de gebruikte onderwijsleerpakketten. Daarbij is niet onderzocht of de geselecteerde woorden voldoende afgestemd zijn op het ontwikkelingsniveau van de betrokken leeftijdsgroep of van het individuele (taalzwakke) kind.

De themagerichte werking met bijbehorende uitstappen leidt tot werkelijkheidsgericht onderwijs dat aansluit bij de leefwereld van de kleuters en dat hun blik op de wereld verruimt. De aankleding van de klas, de thematafels en de verrijking van de speelleerhoeken zorgen ervoor dat het thema echt leeft in de klas. Bij de introductie van een thema activeren leraren de voorkennis van de kleuters. Vervolgens dagen ze hen uit om nieuwe dingen te ontdekken en bieden ze hen levensechte ervarings- en experimenteerkanen binnen een positief en veilig klasklimaat. De gevoelsmeter en de ik-tafel stimuleren kleuters om gevoelens uit te drukken. Klasafspraken, beloningssystemen, de poppen- of winkelhoek en de sociale interacties tussen kleuters met een verschillende culturele bagage bieden mogelijkheden om de klas te benutten als een oefenplek en mini-maatschappij. Met het nieuwsbord en het onthaalmoment brengen leraren en kleuters de 'kleine' of 'grote' actualiteit in de klas.

Onder meer via het gebruik van kalenders, routines en een vaste structuur in de activiteitenplanning krijgen kleuters greep op de dagelijkse tijd. Het aantal kalenders en de uitwerking ervan neemt toe naarmate kleuters ouder worden. Aan de hand van de dag- en weekplanning, de start-, keuze- en afsluitactiviteiten kunnen kleuters gebeurtenissen ordenen in de tijd en stilaan zelf ook plannen. Met de levenslijn en levensdoos, die opgebouwd wordt van bij de jongste kleuters, wil het team het historisch tijdsbesef aanwakkeren en doelen uit het domein natuur nastreven. Het team maakt daarbij nog onvoldoende van de gelegenheid gebruik om de werkelijke groei van de kleuters in beeld te brengen door te meten en te registreren.

In meerdere thema's en in schoolprojecten rond milieu en gezondheid ligt de focus op het domein natuur. Gradueel opgebouwde stappenplannen ondersteunen de ontwikkeling van hygiënische gewoonten. Bij de introductie van een nieuw thema, in de ontdekhoek en doorheen verschillende activiteiten krijgen kleuters stimulansen om met al hun zintuigen waar te nemen en te onderzoeken. Meerdere klassen huisvesten een diertje waar de kleuters zorg leren voor dragen. Tijdens de onthaalmomenten is er systematisch aandacht voor weerwaarnemingen.

Door zichzelf geregeld te tekenen in het boekje van de levensdoos, door de inrichting van de klassen en door gerichte oriëntatieactiviteiten kunnen kleuters de eigen lichaamsoriëntatie en oriëntatie in de ruimte beleven en ontwikkelen. Voor de jongste kleuters biedt de bewegingshoek voldoende grofmotorische bewegingskansen. In de speelleerhoeken zijn visuele voorstellingen aangebracht die het opruimen en de zelfstandigheid bij kleuters stimuleren.

Meerdere leraren geven aan dat ze zelf nog onvoldoende greep hebben op de nieuwe leerplandoelen van het domein techniek om deze doelen intentioneel te kunnen nastreven met de kleuters. Toch blijkt uit de planningsdocumenten, de gesprekken en de observaties dat de meeste leraren vaak onbewust werk maken van de leerplandoelen. Voorbeelden daarvan zijn de technische activiteiten bij het koken, het beeldend werken, het maken van verschillende constructies in de bouw-, knutsel-, of fijnevingertjeshoek, en het verkennen en onderzoeken van diverse materialen en grondstoffen.

Met onder meer het keuzebord, de stappenplannen, het ontwikkelingsmateriaal en de probleemstelling aan het begin van elk thema wil het team de zelfredzaamheid, de zelfsturing en het probleemoplossend vermogen van kleuters stimuleren. Door de terugblikactiviteiten aan het einde van elk thema worden de eerste stappen in de richting van (zelf)reflectie gezet.

**Onderwijsorganisatie**  
*Onderwijstijd*  
*Klasmanagement*

Door de verplaatsingen nemen de fruit- en koekmomenten dagelijks veel tijd in beslag. Hoewel de school ouders op verschillende manieren sensibiliseert, worden gezamenlijke momenten nog te vaak gestoord door kleuters die te laat komen.

Om kleuters de nodige houvast te bieden, kiest de school voor een strak dagschema met een vaste fasering van rituelen, gezamenlijke activiteiten en keuzemomenten. Voor de oudere kleuters is er dagelijks een moment ingebouwd waarin ze met ontwikkelingsmateriaal spelen. Daarmee wil het team in de eerste plaats de zelfstandigheid stimuleren. De leraren integreren deze ontwikkelingsspelen echter nog niet in het thema. Daardoor wordt de spanningsboog die leraren opbouwen voor een bepaald thema soms abrupt onderbroken en zijn kleuters ontgoocheld dat ze niet met het themamateriaal aan de slag mogen.

In alle kleuterklassen doen leraren een inspanning om met de kinderen Standaardnederlands te spreken. Ze proberen voor hen een taalvoorbeeld te zijn en houden in de talige interactie met de kleuters rekening met de emotionele component. De aandacht voor het zich kunnen en durven uitdrukken op een duidelijke en juiste wijze staat centraal en de inhoud primeert op de vorm. Leraren stimuleren kleuters om hun ideeën duidelijker te verwoorden, bieden voldoende ruimte tot taalproductie en hertalen en bevestigen (taalzwakke) kleuters.

**Materieel beheer**  
**Uitrusting**  
*Ontwikkelingsmaterialen*

Anticiperend op de bouw van een nieuwe basisschool, investeerde het schoolbestuur dit schooljaar in de inrichting van twee nieuwe kleuterklassen. Met het oog op uniformiteit en verticale samenhang werden de onthaalhoeken van de verschillende klassen tijdens de zomervakantie op elkaar afgestemd. Alle klassen zijn doordacht en functioneel ingericht en beschikken over voldoende speel- en ontwikkelingsmateriaal om rijke en uitdagende activiteiten te voorzien voor de leergebieden Nederlands en wereldoriëntatie. Daarnaast ontwerpen sommige leraren ook zelf materiaal en spellen. Elke klas beschikt over een aantal constante speelleerhoeken die verrijkt worden volgens het thema. Doorgaans is er een voldoende variatie aan hoeken om de verschillende domeinen van de persoonlijkheidsontwikkeling te ondersteunen. Globaal zijn er echter wat minder dynamisch-affectieve speelleerhoeken. In meerdere klassen ontbreekt een grote spiegel in de buurt van een verkleedhoek. Het sprekend album, de themaboekjes, klaspopschriftjes en fotoalbums weten de kleuters duidelijk te boeien omdat ze sterk inspelen op hun ervaringswereld. De boekenhoek kan in enkele klassen aan aantrekkingskracht winnen door een gezellige inrichting en een ruimer assortiment aan boeken en bronnen dat aangepast is aan het ontwikkelingsniveau van de kleuters.

De klassen zijn uitgerust met een computerhoek en CD-speler met hoofdtelefoon. Audiovisuele media worden ingezet om het thema te verlevendigen, voor educatieve software en voor luisterverhalen. Het aantal computers beantwoordt nog niet aan de verwachtingen van het vernieuwde leerplan Nederlands. Leraren lossen dit op door af en toe gebruik te maken van de beschikbare tablets.

#### **Evaluatie**

##### **Evaluatiepraktijk**

*Evenwichtig en representatief*

*Kindvolgsysteem*

*Gericht op bijsturing*

Het kleuterteam is al enige tijd op zoek naar een efficiënt observatiesysteem dat een breed en representatief beeld geeft van de ontwikkeling van elke kleuter. Daarom introduceerde de school recent een observatie-instrument dat verschillende facetten van de persoonlijkheidsontwikkeling gedetailleerd in kaart brengt. Op het vlak van taalvaardigheid bevat het instrument aparte rubrieken voor de taal- en spraakontwikkeling en de leesinitiatie. Aspecten van wereldoriëntatie zijn te vinden in de overige rubrieken zoals cognitieve ontwikkeling, sociaal-emotionele ontwikkeling en spel- en werkhouding. Dit observatiesysteem is echter geen globaal screeningsinstrument maar een diagnostisch instrument om risico- of zorgkleuters diepgaander te observeren. Door de arbeidsintensiviteit nemen de observaties een drietal weken van een schooljaar in beslag. Tijdens deze observatieweken valt de themawerking in meerdere klassen stil waardoor kostbare onderwijstijd verloren gaat. Daarnaast voelen enkele leraren de behoefte om geregeld een beperkt aantal doelen te observeren tijdens activiteiten. Het is opvallend dat er weinig transparantie bestaat tussen de planning van de activiteiten en de opvolging van de kleuters.

In het kindvolgsysteem registreren de leraren welke geobserveerde aspecten een kleuter nog niet beheerst. Dat leidt vaak tot een lange lijst aandachtspunten, waarbij de ontwikkelingsevolutie van de kleuters onoverzichtelijk in kaart wordt gebracht. Bij de oudere kleuters vult het kleuterteam de observatiegegevens aan met de resultaten van genormeerde toetsen voor taalvaardigheid. Een analyse van de toetsresultaten leert enerzijds dat de leerlingenpopulatie veel taalzwakke kleuters telt. Anderzijds lijken de vele inspanningen van het kleuterteam op het vlak van taalvaardigheid te renderen. De laatste jaren daalt het globaal aantal kleuters met zwakke scores. Bovendien is er bij meerdere zorg- en risicokleuters duidelijk een gunstige evolutie merkbaar.

De observaties en de afnames van genormeerde toetsen resulteren in actiepunten voor individuele of groepjes kleuters en in gezamenlijke punten voor de hele klasgroep. Voor de leraren zijn deze actiepunten richtinggevend om de onderwijspraktijk af te stemmen op de specifieke noden van de kleuters.

#### **Begeleiding**

##### **Leerbegeleiding**

*Beeldvorming*

*Zorg*

Overgangsgesprekken en de informatie in het kindvolgsysteem moeten bijdragen tot de beeldvorming over de beginsituatie en de ontwikkelingsevolutie van de kleuter. Globaal richt de beeldvorming zich minder op de ontwikkeling, de talenten en specifieke noden op het vlak van wereldoriëntatie.

Leraren nemen hun verantwoordelijkheid binnen de eerstelijnszorg (d.i. preventieve basiszorg) op. Op basis van oplettend rondkijken grijpen ze snel in door de kleuter te ondersteunen of door kleine aanpassingen aan te brengen in het aanbod. Gericht differentiëren kan nog aan belang winnen. Kleuterleraar en zorgleraar hebben een gedeelde verantwoordelijkheid op het vlak van differentiëren en remediëren.

Tijdens de doorlichting kon het inspectieteam een aantal speelse en effectieve klasinterne ondersteuningsactiviteiten van de klasondersteunende (zorg)leraar observeren. De school kiest ervoor om deze leraar vooral vraaggestuurd en klasextern in te zetten op vaste dagdelen per week. Bij de organisatie van deze tweedelijnszorg (d.i. verhoogde zorg) wordt te weinig rekening gehouden met het welbevinden en de beperkte concentratieboog van jonge kinderen. De derdelijnszorg (d.i. uitbreiding van de zorg) krijgt vorm op basis van het multidisciplinair overleg (MDO). Dit formele overlegmoment resulteert te weinig in de doelgerichte, planmatige en systematische ontwikkeling van handelingsgerichte trajecten en interventies. Daarenboven worden de klasleraren onvoldoende bij dit overleg betrokken.

**Afstemming met partners**

*Samenwerking*

Met tal van initiatieven probeert de school de ouderbetrokkenheid te verhogen en de afstand tussen school en thuis te reduceren. Waardevolle sensibiliserende acties en drempelverlagende activiteiten zijn de themabrieven, vertel- en speltassen, ik-tassen, boekjes met themawoordenschat, klasmama's, huisbezoeken, ouderontbijten, praatcafés en seminars.

**Professionalisering**

**Deskundigheidsbevordering**

*Nascholingen*

*Interne expertise*

De laatste jaren maakte de kleuterafdeling zowel voor de gezamenlijke vormingen als voor individuele nascholingen dankbaar gebruik van het Brussels ondersteuningsaanbod. Het accent lag daarbij op de stimulering van taalvaardigheid. Vorig schooljaar richtte de vraaggestuurde ondersteuning zich op de talige integratie van wereldoriëntatiedoelen binnen de thema's. Effecten van deze professionaliseringsinitiatieven zijn zichtbaar in de klaspraktijk. Dit schooljaar concentreert de deskundigheidsbevordering zich vooral op de implementatie van de nieuwe onderwijsleerpakketten. De algemeen pedagogisch adjunct-directeur coacht en volgt het kleuterteam op met klasbezoeken en maandelijks teamoverleg. De leraren van de kleuterafdeling vormen een hecht team dat bij elkaar te rade gaat en materiaal uitwisselt. Paralleleraren werken samen activiteiten uit. Vorig schooljaar kregen leraren de gelegenheid om tijdens overlegmomenten specifieke expertise formeel te delen met hun collega's. Hoewel hospiteren en intervisie niet zijn ingeburgerd, geven leraren aan open te staan voor dergelijke vormen van expertise-uitwisseling. Toch laat het kleuterteam nog een aantal kansen onbenut om elkaars expertise te versterken. Zo zijn de nieuwe leerplannen voor Nederlands en wereldoriëntatie niet systematisch verkend met het team, waardoor sommigen moeite hebben met de interpretatie en de implementatie ervan.

**Kwaliteitszorg**

Een grondige zelfevaluatie door de voormalige adjunct-directeur en de aanstelling van de nieuwe adjunct-directeur voor de kleuterafdeling vormden de aanleiding voor de recente visieontwikkeling, voor de invoering van onderwijsleerpakketten en voor de stroomlijning van afspraken en activiteiten met het oog op meer verticale samenhang. Hoewel leraren gaandeweg de voordelen van een aantal ingrijpende wijzigingen ervaren, zijn sommige beslissingen niet door alle teamleden gedragen omdat ze zich onvoldoende betrokken voelen bij de besluitvorming.

### 3.1.1.4 Lager onderwijs: Nederlands

#### Voldoet

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor Nederlands in voldoende mate. De beheersing van de Nederlandse taal vormt een belangrijke doelstelling in het pedagogisch project. Vanuit onderwijsleerpakketten voorziet de school in een breed aanbod waarbij aandacht gaat naar de verschillende domeinen van het leergebied. Het team investeert in bijkomende initiatieven om het technisch en begrijpend lezen en het leesplezier te bevorderen en te ondersteunen.

|                                  |                                                                                  |
|----------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Curriculum</b>                | In de lagere afdeling zijn onderwijsleerpakketten richtinggevend om het          |
| <b>Onderwijsaanbod</b>           | onderwijsaanbod voor Nederlands vorm te geven en de leerplandoelen te            |
| <i>Referentiekader</i>           | realiseren. In het eerste leerjaar maken de leraren gebruik van een specifiek    |
| <i>Planning</i>                  | onderwijsleerpakket voor aanvankelijk taalonderwijs dat een goede aansluiting    |
| <i>Samenhang</i>                 | op het tweede leerjaar verzekert. Voor de overige leerjaren schakelde de school  |
| <i>Evenwichtig en volledig</i>   | dit schooljaar over op een ander onderwijsleerpakket. Dat gebeurde na een        |
| <i>Brede harmonische vorming</i> | grondige kwaliteitsanalyse van het gebruikte onderwijsleerpakket en van de       |
| <i>Actief leren</i>              | leerlingresultaten op diverse toetsen en in het vervolgonderwijs. De school      |
|                                  | vertrouwt erop dat het nieuwe pakket voldoende garanties biedt om tegemoet       |
|                                  | te komen aan de verwachtingen van de eindtermen en het leerplan. Bij de          |
|                                  | planning van hun activiteiten nemen leraren de doelen uit de handleidingen over. |
|                                  | Zo hebben meerdere leraren niet de gewoonte om de concordantie met het           |
|                                  | nieuwe leerplan Nederlands na te gaan en om rekening te houden met de            |
|                                  | beginsituatie van hun leerlingen. Daardoor gaan ze soms zelfs verder dan het     |
|                                  | leerplan, zodat de relevantie betwifelbaar is. Het team heeft nog geen           |
|                                  | initiatieven genomen om de volledigheid van het aanbod en de afstemming met      |
|                                  | het nieuwe leerplan Nederlands systematisch te onderzoeken en te bewaken.        |

Met uitzondering van het eerste leerjaar maken de leraren globaal nog weinig gebruik van de kansen tot horizontale samenhang tussen de verschillende leergebieden om het onderwijs een hogere realiteitswaarde te bieden. Het nieuwe onderwijsleerpakket moet op termijn zorgen voor de nodige verticale samenhang in het onderwijsaanbod. Door de gelijktijdige implementatie van het pakket in de verschillende leerjaren kampt de school momenteel met enkele kinderziektes. Zo kunnen meerdere leraren het voorgeschreven tempo niet aanhouden omdat leerlingen de verwachte voorkennis nog niet onder de knie hebben.

De school heeft oog voor de handschriftontwikkeling. Ze beschikt over een uniform normschrift. Leraren beogen een goed leesbaar schrift in een vlot tempo. De meesten hebben echter weinig aandacht voor het schrijfproces, zoals de zit- en schrijfhouding, de pengreep en de bladligging. Daarenboven is er een breuklijn tussen de kleuter- en de lagere afdeling. Meerdere leerlingen hebben daardoor bij de aanvang van het eerste leerjaar geen goede pengreep of schrijfhouding.

Binnen het totale onderwijsaanbod is er aandacht voor de verschillende domeinen van het leergebied. De planningsdocumenten geven echter aan dat er een sterkere klemtoon ligt op de meer cognitieve en technische vormingscomponenten zoals lezen, spelling en taalbeschouwing. Daardoor gaat er duidelijk minder tijd naar creatieve en communicatieve vaardigheden, zodat de oefenkansen voor luisteren, spreken en creatief schrijven verminderen. Een zelfevaluatie op schoolniveau wees uit dat het vorige onderwijsleerpakket minder geschikt was voor de leerlingenpopulatie. Door deze sterk interactieve methode namen leerlingen elkaars spreekfouten over. Met het nieuwe pakket wil de schoolleiding bovendien meer structuur brengen in het aanbod voor

spelling en taalbeschouwing om leerlingen meer houvast te bieden. Uit de klaspraktijk blijkt dat leraren er momenteel onvoldoende in slagen om de nodige aandacht te besteden aan mondelinge taalvaardigheid. Het gevaar bestaat dat de slinger te veel gaat overhebben in de richting van cognitief-technische aspecten van taal ten nadele van het communicatieve taalgebruik.

Binnen het aanbod voor het domein schrijven primeert het spellingsonderwijs. Leraren dagen leerlingen wel uit tot creatief en functioneel schrijven van verschillende tekstsoorten vanuit motiverende contexten. Ook de ontwikkeling van spreek- en luistervaardigheden wordt geoefend met aansprekende en zinvolle opdrachten in verschillende taalgebruikssituaties. In een aantal klassen bieden actualiteitsonderwerpen bijkomende mogelijkheden om de spreek- en luistervaardigheid te stimuleren.

Opvallend zijn de talrijke initiatieven van het team om het technisch en begrijpend lezen te bevorderen en om het leesplezier te verhogen. Voorbeelden van leesstimulerende initiatieven zijn het dagelijkse leeskwartier voor alle leerlingen, de voorleesweek, het lezen in vorderingengroepen, het registreren van leeskilometers, het voorlezen aan kleuters en bejaarden, de leesboom en het geregelde bibliotheekbezoek. Om extra stimulansen te bieden voor begrijpend lezen maken de leraren van de oudste leerlingen gebruik van een aanvullende methode. Daarbij leren leerlingen strategisch lezen aan de hand van informatieve teksten over een actueel onderwerp.

Conform het vernieuwde leerplan dat de nadruk legt op het bevorderen van strategisch leren, verdient het expliciet focussen op luister-, spreek- en schrijfstrategieën verdere aandacht. Ook het strategische leesonderwijs komt over de groepen heen nog te weinig tot zijn recht.

Leraren geven aan dat de woordenschat in het onderwijsleerpakket vaak te moeilijk is voor hun leerlingen. Toch gaf deze vaststelling nog geen aanleiding tot het doortrekken van de gradueel opgebouwde acties van de kleuterafdeling op het vlak van intentioneel woordenschatonderwijs. Enkele leraren experimenteren daarom op eigen initiatief met manieren om woordenschat beter te verankeren. Gegeven haar leerlingenpopulatie heeft de lagere afdeling nood aan een duidelijke leerlijn om woordenschat systematisch aan te brengen en te consolideren.

Tijdens de geobserveerde activiteiten werd de talige en culturele diversiteit van de leerlingen weinig benut om de rijkdom aan talen en culturen te ontdekken, ervan te genieten en om met de leerlingen te reflecteren over de overeenkomsten en verschillen in talen en culturen.

**Onderwijsorganisatie**  
*Onderwijstijd*  
*Klasmanagement*

Rekening houdend met haar leerlingenpopulatie kiest de school ervoor om bij de verdeling van de lestijden in elk leerjaar het accent op Nederlands te leggen.

Leraren leren op dit ogenblik het onderwijsleerpakket nog kennen, waardoor er momenteel minder aandacht is voor actief leren via interactieve en coöperatieve werkvormen. In enkele klassen biedt de sturende onderwijsstijl van de leraar minder kansen tot leerlinginitiatief. De mate waarin leraren hoeken- of contractwerk inschakelen is wisselend. Bij het contractwerk ligt het accent meestal ook op spelling, taalbeschouwing of begrijpend lezen.

**Materieel beheer****Uitrusting***Leermiddelen*

De school beschikt over de nodige leermiddelen en ondersteunende materialen om werk te maken van de verschillende doelstellingen van het leerplan. Elke klas heeft een eigen bibliotheek met een voldoende gevarieerd aanbod.

In alle klassen zijn wandplaten als talige referentiekaders aanwezig. Ze bieden in hoofdzaak visuele ondersteuning voor spelling en taalbeschouwing. Slechts in enkele klassen worden de nodige taalleerstrategieën gevisualiseerd. De wandplaten kunnen soms functioneler worden ingezet door er frequenter naar te verwijzen en door de leesbaarheid te vergroten.

**Infrastructuur**

De meeste klassen beschikken niet over het vereiste aantal computers. In het tijdelijke klasgebouw is er geen internetverbinding. Dat beperkt de mogelijkheden om deze informatie- en communicatiemiddelen (ICT) tijdens de lessen gericht in te zetten.

**Evaluatie****Evaluatiepraktijk***Evenwichtig en representatief**Leerlingvolgsysteem**Gericht op bijsturing*

Voor Nederlands brengt de school de prestaties van de leerlingen voor verschillende vaardigheden in kaart aan de hand van methodegebonden toetsen en een brede waaier aan genormeerde meetinstrumenten waaronder volgsystemen voor technisch en begrijpend lezen en luisteren. Daarnaast neemt de school ook deel aan de centrale eindtoetsen van een andere onderwijskoepel om op schoolniveau een beeld te krijgen van de onderwijskwaliteit voor Nederlands. Voor de toekenning van het getuigschrift is slagen voor het leergebied Nederlands één van de deliberatiecriteria.

Een analyse van de evaluatiepraktijk leerde dat het vorige onderwijsleerpakket te weinig gerichte toetsen bevatte. Daardoor voelden leraren zich genoodzaakt om zelf toetsen te ontwikkelen voor spelling en taalbeschouwing. Deze vaststelling was een van de doorslaggevende elementen om voor een nieuw onderwijsleerpakket te kiezen.

Conform de richtlijnen in het recent uitgetekende evaluatiebeleid baseren de leraren hun evaluatiepraktijk vrijwel uitsluitend op de methodegebonden toetsen. Met deze richtlijn wil de school de objectiviteit en representativiteit van de eigen evaluaties bevorderen. Meerdere leraren vergeleken de toetsen nog niet met de leerplandoelen. Daardoor is de afstemming met het leerplan momenteel nog niet gegarandeerd. De methodegebonden toetsen bieden leerlingen de mogelijkheid om zichzelf te evalueren en om te reflecteren over de toets.

De klemtonen in het onderwijsaanbod weerspiegelen zich grotendeels in de evaluatiepraktijk waar het accent op spelling en taalbeschouwing ligt. Creatief schrijven, luisteren en vooral spreken worden weinig formeel geëvalueerd. Voor spreken en creatief schrijven zijn leerlingen vooraf op de hoogte van de beoordelingscriteria. Nadien krijgen ze gerichte feedback over de mate waarin ze deze vooropgestelde doelen bereikt hebben. Sommige leraren vinden dat inhoudelijke criteria overheersen in de methodegebonden beoordelingswijzers voor spreken. Daardoor worden vormelijke taalfouten onvoldoende verrekend en bieden de resultaten volgens hen geen representatief beeld van de spreekvaardigheid.

**Rapporteringspraktijk***Evenwichtig en volledig**Interne en externe**communicatie*

De rapporteringspraktijk is een vertaling van de evaluatiepraktijk. Met het oog op een valide en betrouwbare rapportering kiest de school er immers voor om enkel de resultaten van methodegebonden toetsen op te nemen in het rapport. Leraren mogen uitzonderlijk en mits toestemming van de directie rapporteren over zelfgemaakte toetsen. Dat kan enkel indien toetsen voor specifieke

leerplandoelen ontbreken in het onderwijsleerpakket. Op dit ogenblik slagen de leraren er niet in om bij elke rapportperiode te rapporteren over de verschillende domeinen van het leergebied. In sommige rapporten ontbreekt informatie over spreken, luisteren of creatief schrijven.

Eind september krijgen de leerlingen een kwalitatief voorrapport om de ouders een beeld te geven van de beginsituatie van hun kind. Voor Nederlands krijgen vooral technische aspecten een beoordeling in dit rapport.

**Begeleiding**  
**Leerbegeleiding**  
*Beeldvorming*  
*Zorg*

Overgangsgesprekken en de informatie in het leerlingendossier bieden voor Nederlands een breed beeld van de ontwikkeling voor verschillende domeinen van het leergebied. Bij de aanvang van het eerste leerjaar worden leerlingen bovendien gescreend op het vlak van taalvaardigheid. Dit schooljaar heeft deze screening echter nog niet plaatsgevonden.

Leraren nemen hun rol in de preventieve basiszorg op. Op basis van foutenanalyses zorgen ze voor een aanvullend remediërend of verrijkend aanbod. Ze kunnen daarvoor aangepast materiaal uit het onderwijsleerpakket gebruiken. Enkele leraren maken gebruik van de mogelijkheden van peer tutoring en gedifferentieerd contractwerk om leerlingen te ondersteunen. Kinderen die het gewenste leesniveau niet halen worden gestimuleerd via een methode voor trage lezers. Met een andere leesmethodiek wil de school de knappe lezers uitdagen.

In de (mini)klassenraden melden leraren leerlingen aan voor verhoogde zorg. Deze leerlingen, die op minstens drie domeinen onder een bepaalde norm presteren, krijgen extra ondersteuning van de klasondersteunende zorgleraar tijdens vaste zorgmomenten per klas. Tijdens muzische vorming bieden de meeste leraren bijkomende ondersteuning in een andere klas. De ondersteuner en de klasleraar bepalen samen de aard van de verhoogde zorg. Voor leerlingen die globaal uitvallen of voor wie de verhoogde zorg onvoldoende rendeert, schakelt de school externe begeleiding in. Dat gebeurt naar aanleiding van een MDO. Stimulerende, compenserende, remediërende, differentiërende of dispenserende (sticordi)maatregelen en curriculumdifferentiatie worden in beperkte mate toegepast.

Globaal kampen veel leerlingen met hardnekkige taalfouten en –problemen. De school vond nog geen afdoend antwoord op hun specifieke noden. Ze dacht bijvoorbeeld nog niet na over mogelijkheden om de spreekfouten aan te pakken of maakt weinig gebruik van recente methodieken om het lezen bij leeszwakke kinderen te stimuleren. Het team stelt de efficiëntie van sommige ondersteunings- en zorgacties nog onvoldoende in vraag en stemt de acties te weinig af op de specifieke problemen van de individuele kinderen.

**Afstemming met partners**  
*Samenwerking*

Hoewel de meeste leerlingen slagen in het eerste jaar secundair onderwijs van de eigen middelbare school, vormt Nederlands meestal één van de knelpuntvakken bij de niet-geslaagde leerlingen. Toch leidde dit nog niet tot structureel overleg en inhoudelijke afspraken tussen de leraar van het zesde leerjaar lager onderwijs en de leraren van het eerste jaar secundair onderwijs. Bovendien organiseren de beide scholen geen gezamenlijke activiteiten om de overgang voor de leerlingen te vergemakkelijken.

**Professionalisering**  
**Deskundigheidsbevordering**  
*Nascholingen*  
*Interne expertise*

Voor Nederlands doet de school al meerdere jaren een beroep op het Brusselse ondersteuningsaanbod. De school opteert daarbij voor vraaggestuurde begeleiding van het team van de lagere afdeling. Daarnaast stimuleert ze individuele nascholingen. Leraren maken dankbaar gebruik van de professionaliseringsmogelijkheden voor Nederlands.

De interne expertise van de kleuterafdeling op het vlak van woordenschatonderwijs stroomt nog onvoldoende door naar de lagere afdeling.

**Kwaliteitszorg**

In de kritische analyse van de voormalige adjunct-directeur werden de beschikbare leerlingresultaten op diverse toetsen en in het vervolgonderwijs op school- en klasniveau samengebracht en vergeleken. Daaruit blijkt dat de resultaten voor Nederlands globaal tot nadenken stemmen. Voor technisch lezen laat een trendanalyse evenwel een gunstige evolutie zien: sinds enkele jaren halen duidelijk minder leerlingen het gewenste leesniveau niet. Op basis van deze analyses formuleerde de adjunct-directeur een aantal korte- en lange termijnacties om de onderwijskwaliteit voor het leergebied Nederlands te verbeteren.

### 3.1.1.5 Lager onderwijs: wereldoriëntatie

**Voldoet**

De lagere afdeling bereikt de eindtermen voor wereldoriëntatie in voldoende mate. Ze bouwt haar onderwijsaanbod gradueel op en besteedt daarbij aandacht aan de verschillende domeinen van het leergebied. Het team maakt werk van betrokkenheidsverhogend onderwijs dat kansen biedt om de leerlingen via actief leren algemene en specifieke vaardigheden bij te brengen.

**Curriculum**  
**Onderwijsaanbod**  
*Referentiekader*  
*Planning*  
*Evenwichtig en volledig*  
*Samenhang*  
*Brede harmonische vorming*  
*Actief leren*

Op basis van een analyse van de werk- en toetsenbundels van de leerlingen, van de resultaten op centrale eindtoetsen en in het vervolgonderwijs, besloot de schoolleiding om vanaf dit schooljaar voor wereldoriëntatie onderwijsleerpakketten in te voeren. Op die manier wil het beleidsteam ervoor zorgen dat meer leerlingen de eindtermen beheersen op het einde van het lager onderwijs. Met deze pakketten beoogt de school immers een volledig, evenwichtig en gradueel opgebouwd onderwijsaanbod dat beter aansluit bij de verwachtingen van het leerplan.

Leraren hanteren de onderwijsleerpakketten als richtinggevend referentiekader voor de planning van hun aanbod. Dat aanbod wordt minder gestuurd vanuit de krachtlijnen van het leerplan. Sommige leraren zijn daardoor minder op de hoogte van de vernieuwingen in het leerplan voor natuur en techniek. Enkele leraren gaan per thema wel de afstemming met de leerplandoelen na. Momenteel is er geen systematische bewaking van het onderwijsaanbod op schoolniveau. Daardoor heeft het team geen globaal overzicht van de mate waarin alle doelen aan bod komen doorheen het curriculum.

De thematische benadering biedt mogelijkheden om de werkelijkheid te verkennen vanuit diverse invalshoeken. In de eerste graad werken de leraren hoofdzakelijk met thema's waarin doelen uit verschillende domeinen van wereldoriëntatie aan bod komen. In de daaropvolgende leerjaren evolueert het aanbod gradueel naar domeinspecifieke thema's. Bij de oudste leerlingen ligt de klemtoon daardoor op een cursorische aanpak met beperkte aandacht voor doelen uit andere domeinen. Dat vermindert de mogelijkheden tot een

multiperspectieve benadering van de realiteit. Met uitzondering van het eerste leerjaar mist het team ook kansen om bruggen te slaan tussen wereldoriëntatie en andere leergebieden. Op die manier krijgt het onderwijs minder werkelijkheidswaarde en gaan kansen verloren om competenties in verschillende contexten te oefenen en te verwerven.

Meerdere leraren hebben nog weinig zicht op de leergebiedoverschrijdende eindtermen. De lagere afdeling stelde bovendien nog geen schooleigen planning op met het oog op een gelijkgerichte en gradueel opgebouwde implementatie van deze eindtermen. Het onderwijsleerpakket voor wereldoriëntatie biedt wel mogelijkheden om leerlingen te ondersteunen bij het leren studeren en om ICT en andere informatiebronnen functioneel in te zetten in het kader van wereldoriëntatie. Sociale vaardigheden komen vooral impliciet aan bod.

In het aanbod zijn de verschillende domeinen van het leergebied vertegenwoordigd. De traditionele domeinen natuur, tijd en ruimte krijgen daarbij meer aandacht dan de domeinen mens en maatschappij en techniek. Sommige leraren geven aan dat het domein techniek nog een knelpunt vormt. Binnen de thema's wordt de wereld wel verkend vanuit kind- of maatschappijgebonden vragen.

Conform het eigen pedagogisch project en de inhoudelijke bouwstenen van het leerplan wil het team de leerlingen opvoeden tot leergierige, sociaalvoelende, verantwoordelijke en respectvolle burgers die de democratische waarden en normen van onze Westerse multiculturele samenleving onderschrijven. Dat uit zich concreet in de aandacht voor een aantal educaties zoals natuur-, milieu-, gezondheids- en ontwikkelingseducatie. De oudste leerlingen maken via de leerlingenraad en de kindergemeenteraad kennis met democratische principes. In de meeste klassen staat verkeerseducatie later in het schooljaar op de agenda. De actualiteit is in sommige klassen prominent aanwezig. Leerlingen volgen het nieuws en bespreken bijna wekelijks een nieuwsbericht. In andere klassen zijn er dan weer weinig sporen van actualiteit te vinden.

Sommige leraren proberen in hun aanpak beleving en verwondering centraal te stellen. Ze plannen diverse leeruitstappen, projecten en activiteiten binnen en buiten de school om de wereld te beleven en verwondering te stimuleren. Tijdens de plattelandsklassen staan sportieve en wereldoriënterende activiteiten centraal. In meerdere klassen kent het werkelijkheidsgericht onderwijs nog een groeimarge. Daarenboven ontbreekt soms een systematische voorbereiding of naverwerking van een extra-murosactiviteit waardoor het ijzer niet altijd gesmeed wordt als het heet is. Ook het uitnodigen of consulteren van experts is niet ingeburgerd.

**Onderwijsorganisatie**  
*Onderwijstijd*  
*Klasmanagement*

Er is voldoende onderwijstijd voorzien voor het leergebied wereldoriëntatie.

De school koos ervoor om in deze fase van de implementatie van het onderwijsleerpakket nog geen gebruik te maken van de leerlinggestuurde materialen die zelfontdekkend en probleemgericht leren stimuleren. Desondanks weten meerdere leraren een krachtige leeromgeving te creëren door de voorkennis en de exploratiedrang van leerlingen te activeren en door hen kansen te bieden tot waarnemen, experimenteren en onderzoeken. Ze wenden coöperatieve werkvormen aan om de betrokkenheid van leerlingen te verhogen. De meeste leraren integreren aspecten van wereldoriëntatie in het zelfstandig werk.

**Materieel beheer****Uitrusting***Leermiddelen*

De school beschikt over voldoende adequate leermiddelen om de leerplandoelen voor de meeste domeinen van het leergebied wereldoriëntatie na te streven. Enkel voor techniek is er onvoldoende constructiemateriaal en ontbreken de nodige gereedschappen. Leerlingen krijgen de kans om actief te leren werken met verschillende informatiebronnen. De school heeft geen infotheek over de omgeving. Leraren verwoorden dat ze via het internet de nodige informatie kunnen verzamelen over bezienswaardigheden in de ruime schoolomgeving.

Het behandelde thema is in meerdere klassen duidelijk aanwezig in het klasbeeld. Recent werd het leerdecorum van de verschillende klassen geoptimaliseerd onder impuls van de algemeen pedagogisch adjunct-directeur. De noodzakelijke tijd- en ruimtekaders zijn op elkaar afgestemd en zijn meestal verlevendigd met prenten of korte teksten. De actualiteit wordt in beeld gebracht aan de wand van een aantal klassen. Doordat een koppeling met de aanwezige tijd- of ruimtekaders vaak ontbreekt, gaan kansen verloren om deze kaders functioneel te gebruiken en om verbanden te leggen tussen verschillende domeinen van het leergebied. Omdat op het ogenblik van de doorlichting verkeer nog weinig aan bod is gekomen, zijn in de klassen weinig afbeeldingen van verkeersborden te vinden. In de meeste klassen is er geen visualisering van een algemene werkhoudings- of leerstrategie die kinderen een houvast biedt en hun leerattitude stimuleert.

**Evaluatie****Evaluatiepraktijk***Evenwichtig en representatief**Gericht op bijsturing*

Vorig schooljaar constateerde de schoolleiding op basis van een analyse van de toetsenbundels van de leerlingen dat de toenmalige evaluatiepraktijk onvoldoende aansloot bij de leerplandoelen. Met de invoering van een onderwijsleerpakket wil ze de representativiteit, de betrouwbaarheid en validiteit van de evaluatie te verhogen. Vanuit haar recent evaluatiebeleid opteert de school er daarom voor om haar evaluatie- en rapporteringspraktijk voor wereldoriëntatie in hoofdzaak te stoelen op de schriftelijke methodegebonden toetsen. De gesloten boektoetsen meten kennis, terwijl open boektoetsen vaardigheden en inzicht evalueren. Deze toetsen bieden ook een zicht op aspecten van brongebruik en van informatieverwerkingscapaciteiten van leerlingen. Schriftelijke toetsen zijn echter niet geschikt om de praktische vaardigheden te evalueren. Met de oudste leerlingen neemt de school wel deel aan het fietsexamen.

De school vertrouwt erop dat de methodegebonden toetsen overeenstemmen met de leerplandoelen en de uitgangspunten van het leerplan voor de evaluatie van wereldoriëntatie. De meeste leraren gaan niet systematisch na of de toetsen voldoende zijn afgestemd op de leerplandoelen. Door enkel de harde evaluatievormen uit het onderwijsleerpakket te gebruiken brengt het team vooral de meetbare domeinspecifieke kennis en vaardigheden in kaart. Het team benut momenteel de zachte evaluatiemethoden van het onderwijsleerpakket niet om thematisch aangebrachte doelen en praktische vaardigheden te evalueren. Globaal is het team weinig vertrouwd met alternatieve evaluatievormen. Dat heeft onder meer als gevolg dat technische talenten van kinderen onvoldoende in beeld gebracht en gewaardeerd worden.

De resultaten op het jaarrapport voor wereldoriëntatie, Nederlands en wiskunde zijn bepalend voor de toekenning van het getuigschrift basisonderwijs.

|                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Begeleiding</b><br><b>Leerbegeleiding</b><br><i>Beeldvorming</i><br><i>Zorg</i>                                | De beeldvorming via de overgangsgesprekken en de elektronische leerlingdossiers focust minder op moeilijkheden, interesses of talenten van kinderen voor wereldoriëntatie. Ook de zorg spitst zich voornamelijk toe op wiskunde en taal. Sommige leraren maken foutenanalyses bij de toetsen voor wereldoriëntatie. Zij bieden soms extra oefenkansen via hoeken- of contractwerk. Meerdere leraren verwoorden dat taal een hinderpaal vormt bij het wereldoriënterend onderwijs en de evaluatiepraktijk. Enkele leraren laten hun leerlingen via preteaching vooraf kennis maken met specifieke woordenschat en teksten voor wereldoriëntatie. De afstemming van het wereldoriënterend onderwijs op de beginsituatie van de leerlingen vormt een uitdaging voor de school. Wereldoriëntatie wordt onvoldoende als hefboom benut om de achtergrondkennis en (lees)woordenschat te verruimen van leerlingen uit taalzwakke of kansarme gezinnen. |
| <b>Sociale en emotionele begeleiding</b><br><i>School- en klasklimaat</i>                                         | De school hecht veel belang aan een veilig en gestructureerd klas- en schoolklimaat zodat leerlingen zich goed voelen op school. Via huisbezoeken maken leraren niet alleen kennis met de thuiscontext van de kinderen maar slaan ze ook een brug tussen de ouders en de school. Om de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen te stimuleren en te ondersteunen investeert de school in twee interne leerlingenbegeleiders. Zij vangen kinderen op die met zichzelf of anderen in de knoop liggen. Daarnaast organiseren ze regelmatig waardevolle buitenschoolse activiteiten en vakantiecampen met leerrijke uitstappen die de blik op de maatschappij en de wereld verruimen.                                                                                                                                                                                                                                                           |
| <b>Afstemming met partners</b><br><i>Samenwerking</i>                                                             | Vakken die nauw verwant zijn aan wereldoriëntatie vormen vaak een struikelblok bij leerlingen die het moeilijker hebben in het secundair onderwijs. De school wijt dit vooral aan de talige problemen van deze leerlingen. De teams van lager en secundair onderwijs zaten nog niet samen om gericht te zoeken naar oorzaken en oplossingen.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
| <b>Professionalisering</b><br><b>Deskundigheidsbevordering</b><br><i>Nascholingen</i><br><i>Interne expertise</i> | De school doet al enkele jaren een beroep op een Brusselse ondersteuningsinstantie om het team te professionaliseren. Daarbij ligt het accent op taalvaardigheid binnen wereldoriëntatie. De begeleiding richt zich vooral op de introductie van coöperatieve werkvormen, op de bevordering van mondelinge taalvaardigheid en woordenschatverankering via wereldoriëntatie. De algemeen pedagogisch adjunct-directeur voor het lager onderwijs ondersteunt de leraren bij de implementatie van het nieuwe onderwijsleerpakket. Individuele nascholingsinitiatieven zijn eerder uitzonderlijk gericht op aspecten van wereldoriëntatie. Teamleden zijn onvoldoende op de hoogte van elkaars specifieke deskundigheid op het vlak van wereldoriëntatie, waardoor de aanwezige expertise te weinig wordt uitgewisseld of benut.                                                                                                                    |
| <b>Kwaliteitszorg</b>                                                                                             | In het kader van haar kwaliteitszorg neemt de school voor wereldoriëntatie centrale eindtoetsen af. Aangezien ze echter niet beschikt over de nodige referentiegegevens stelt de school in haar kwaliteitsbeleidsplan voor om op zoek te gaan naar geschikte genormeerde toetsen om de toegevoegde waarde van de school voor wereldoriëntatie te berekenen ten opzichte van scholen met een vergelijkbare leerlingenpopulatie.                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
| <b>Inbreuk(en) op regelgeving</b>                                                                                 | De school heeft geen eigen planning waarmee ze kan aantonen dat ze werk maakt van het nastreven van de leergebiedoverschrijdende eindtermen (decreet basisonderwijs – art.44 § 2.2°).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

### 3.1.2 Voldoet de school aan de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'?

De school gaat op systematische wijze de situatie op het vlak van bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne na. Dat blijkt uit de regelmaat waarmee ze controles uitvoert. Daardoor kent ze de tekorten en is ze waakzaam voor ongunstige veranderingen in de omgeving waarin wordt onderwezen. Uit haar werkwijze blijkt dat ze gebruikmaakt van de analyses van deskundigen en rekening houdt met de opmerkingen van personeel. Opgemerkte tekorten zijn terug te vinden in de plannen die de beheersing ervan regelen. Sommige tekorten zijn op het ogenblik van de doorlichting al weggewerkt, andere zijn gepland. Er is sprake van een groeiende cultuur in de instelling waarbinnen elkeen zich aangesproken voelt om op zijn niveau een steentje bij te dragen aan de bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne.

De school krijgt een gunstig advies voor de erkenningsvoorwaarde bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne. Omwille van de systematiek waarmee de school tekorten opspoort en aanpakt, de realisatie van tussentijdse oplossingen, de aandacht voor proactieve acties én de concrete capaciteitsuitbreidingswerken, vertrouwt de onderwijsinspectie op het beleidsvoerend vermogen van de school om de resterende opmerkingen weg te werken.

### 3.1.3 Voldoet de school aan de overige erkenningsvoorwaarden?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde erkenningsvoorwaarden levert het volgende op.

| Onderzochte erkenningsvoorwaarde                                                                                                                                        |    |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| Leeft de school de bepalingen na over de taalregeling in het onderwijs? (decreet bao - art. 62,6°)                                                                      | ja |
| Neemt de school de reglementering inzake vakantieperioden en de aanwending van de onderwijstijd, zoals bedoeld in artikel 50 in acht? (decreet bao - art. 62,8°)        | ja |
| Heeft de school een beleidscontract of beleidsplan met een centrum voor leerlingenbegeleiding waarin de vereiste bepalingen zijn opgenomen? (decreet bao - art. 62,10°) | ja |

### 3.2 Respecteert de school de overige reglementering?

Het onderzoek naar het voldoen aan de geselecteerde reglementering levert het volgende op.

| Onderzochte regelgeving                                                                                                                                                                                                                                         |    |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| <b>Is er een schoolreglement waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 37)</b>                                                                                                                                                | ja |
| • geldelijke en niet-geldelijke ondersteuning die niet afkomstig is van de Vlaamse gemeenschap en de rechtspersonen die ervan afhangen                                                                                                                          | ja |
| • de bijdrageregeling                                                                                                                                                                                                                                           | ja |
| • de engagementsverklaring tussen de school en de ouders waarin wederzijdse afspraken worden opgenomen over het oudercontact, voldoende aanwezigheid, vormen van individuele leerlingenbegeleiding en het positieve engagement ten aanzien van de onderwijstaal | ja |
| • de afspraken in verband met het rookverbod                                                                                                                                                                                                                    | ja |
| • het orde- en tuchtreglement van de leerlingen met inbegrip van de beroepsmogelijkheden                                                                                                                                                                        | ja |
| • de procedures volgens welke getuigschriften worden toegekend                                                                                                                                                                                                  | ja |
| • de procedure volgens welke beroep kan worden ingediend tegen een beslissing van de klassenraad met betrekking tot het getuigschrift                                                                                                                           | ja |
| • bepalingen in verband met het recht op onderwijs aan huis                                                                                                                                                                                                     | ja |
| • de afspraken in verband met onderwijs aan huis                                                                                                                                                                                                                | ja |
| • richtlijnen inzake afwezigheden en te laat komen                                                                                                                                                                                                              | ja |
| • afspraken in verband met huiswerk, agenda's en rapporten                                                                                                                                                                                                      | ja |
| • de wijze waarop de leerlingenraad in voorkomend geval wordt samengesteld                                                                                                                                                                                      | ja |
| <b>Is het schoolreglement conform het inschrijvingsrecht? (decreet bao - art. 37)</b>                                                                                                                                                                           | ja |

|                                                                                                                                                                                                     |      |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| <b>Is er een schoolwerkplan waarin de verplichte bepalingen correct zijn opgenomen? (decreet bao - art. 47)</b>                                                                                     | ja   |
| • de omschrijving van het pedagogisch project zijnde het geheel van fundamentele uitgangspunten dat het schoolbestuur voor de school vastlegt                                                       | ja   |
| • de organisatie van de school en voornamelijk de indeling in leerlingengroepen                                                                                                                     | ja   |
| • de wijze waarop de school het leerproces van de leerlingen beoordeelt en daarover rapporteert                                                                                                     | ja   |
| • de voorzieningen in het gewoon onderwijs voor leerlingen met een handicap of die leerbedreigd zijn, inclusief de werkvormen met andere scholen van gewoon/buitengewoon onderwijs                  | ja   |
| • de wijze waarop de school via haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid werkt aan de optimale leer- en ontwikkelingskansen van al haar leerlingen                                               | ja   |
| <b>Bezorgt de school de verplichte informatie aan de ouders correct bij de eerste inschrijving? (decreet bao - art. 28)</b>                                                                         | ja   |
| <b>Voert de school een zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid met het oog op de optimale leer- en ontwikkelingskansen van alle leerlingen? (decreet bao - art. 153 septies)</b>                     | ja   |
| <b>Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van een getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)</b>                                        | ja   |
| <b>Bewaart de school de bepaalde lijsten, notulen en dossiers met betrekking tot het getuigschrift? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)</b>                                            | neen |
| <b>Respecteert de school de voorgeschreven procedure die leidt tot het afleveren van attesten aan leerlingen die geen getuigschriften krijgen? (decreet bao - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998)</b> | ja   |
| <b>Respecteert de school het recht op 28 lestijden per week? (decreet bao - art. 48)</b>                                                                                                            | ja   |

## 4 BEWAAKT DE SCHOOL DE EIGEN KWALITEIT?

Het onderzoek naar de kwaliteit en de kwaliteitsbewaking van de geselecteerde procesindicatoren of procesvariabelen levert het volgende op.

### 4.1 Deskundigheidsbevordering

**Doelgerichtheid** De schoolleiding schreef haar visie op het professionaliseringsbeleid uit op basis van haar pedagogisch project. Daarbij vormt de synergie tussen onderwijskundig beleid en personeelsbeleid met het oog op kwaliteitsverbetering het uitgangspunt. Deze tekst fungeert vooral als beleidsinstrument en is daardoor minder gekend en gedragen door de teamleden. Algemeen doel is de deskundigheidsbevordering van de personeelsleden met het oog op de realisatie van het pedagogisch project. De school concretiseert haar professionaliseringsbeleid nog niet in scherp afgelijnde en evalueerbare doelen zodat voor iedereen duidelijk wordt wat de school concreet met haar beleid wil bereiken en wat daarin de verantwoordelijkheid is van elk personeelslid.

Het nascholingsbeleid concentreert zich vooral op externe vorming en ondersteuning en besteedt minder aandacht aan vormen van interne deskundigheidsbevordering en expertise-uitwisseling. De schoolleiding stelt in haar beleid een aantal duidelijke criteria voorop voor de individuele externe vormingen. Leraren zijn echter niet vertrouwd met deze criteria en begrijpen daardoor niet waarom sommige nascholingsvragen geen goedkeuring kregen. Het beleid krijgt een vertaling in het jaarlijkse nascholingsplan dat vanuit enkele schoolprioriteiten de nascholingen in teamverband en de individuele externe vormingen oplijst. De prioriteiten en de vormingsinitiatieven zijn vaak gekoppeld aan het ondersteuningsaanbod van een Brusselse instantie.

**Ondersteuning** De schoolleiding stimuleert deskundigheidsbevordering vooral impliciet en stelt geen specifieke verwachtingen over de frequentie voorop. Klasbezoeken, functionerings- en evaluatiegesprekken geven in mindere mate aanleiding tot voorstellen voor gerichte individuele professionalisering. Uit de planningsdocumenten en gesprekken blijkt dat de meeste teamleden een grote nascholingsbereidheid aan de dag leggen.

De directie ondersteunt de individuele navorming door het team te informeren over het beschikbare nascholingsaanbod. Dat aanbod richt zich in hoofdzaak op taalvaardigheid in ruime zin. Op basis van een behoeftenbevraging krijgt het nascholingsplan vorm. Het concrete plan wordt echter niet gezamenlijk besproken en ter goedkeuring voorgelegd aan het team. De multiplicatie van inzichten uit individuele navormingen beperkt zich meestal tot een korte briefing tijdens een overlegmoment. De schoolleiding moedigt de implementatie van verworven inzichten en vaardigheden occasioneel aan tijdens overlegmomenten of klasbezoeken.

Sinds kort worden ook interne vormingsmomenten gepland waarbij leraren specifieke expertise met hun collega's delen. Op schoolniveau zijn er zowel binnen als tussen de teams van de kleuter- en de lagere afdeling nog groeimogelijkheden om de interne expertise uit te wisselen en gericht in te zetten. Inhoudelijke werkgroepen en praktijkgerichte werkvormen zoals co-teaching en hospiteren hebben tot nu toe weinig ingang gevonden. De open cultuur binnen het team creëert wel kansen voor collegiale consultatie.

De school beschikt niet over een uitgebreid documentatiecentrum, mediatheek of orthotheek. In het leraarslokaal zijn wel een aantal referentiewerken en remediëringsbronnen gecentraliseerd. Volgens de leraren worden deze informatiebronnen door tijdsgebrek weinig geconsulteerd.

De directeur zorgt voor een degelijk onthaal van nieuwe personeelsleden. Daarnaast ontwikkelde de school een onthaalbrochure met afspraken en praktische informatie. Nieuwe teamleden kunnen daarenboven rekenen op ondersteuning van hun naaste collega's.

De school behoort niet tot een koepel of net en heeft daardoor geen samenwerkingsverband met een pedagogische begeleidingsdienst. Ze maakt wel al jaren dankbaar gebruik van het Brusselse ondersteuningsaanbod voor de teamgerichte deskundigheidsbevordering. Meerdere leraren waarderen deze intensieve begeleidingstrajecten en ervaren het als een verrijking voor hun klaspraktijk. Het schoolbestuur wil op termijn een eigen begeleidingsdienst uitbouwen. Ze legt daarvoor de basis door de aanstelling van twee algemeen pedagogisch adjunct-directeurs die het team onder meer coachen en ondersteunen bij de implementatie van de nieuwe onderwijsleerpakketten.

**Doeltreffendheid** Op schoolniveau gaat het team nog beperkt de doeltreffendheid van de verschillende deskundigheidsbevorderende initiatieven na. De schoolleiding organiseert geen gerichte tevredenheidsbevraging over het professionaliseringsbeleid. Het team mist duidelijke verwachtingen en doelen om duurzame effecten van haar professionaliseringsbeleid systematisch in kaart te brengen en er kwaliteitsverbeterende conclusies en bijsturingsacties aan te verbinden. Toch zijn er aanzetten om de effectiviteit van nascholingstrajecten of professionaliseringsinitiatieven te onderzoeken. Zo verwacht de schoolleiding dat leraren een evaluatieformulier invullen over de zinvolheid en de toepasbaarheid van de gevolgde individuele nascholing voor de klaspraktijk of voor het functioneren als teamlid. Het is voor de leraren niet duidelijk wat er met deze evaluatieformulieren verder gebeurt. Het directieteam gebruikt deze informatie voor een informele interne evaluatie van het nascholingsbeleid. In de aanloop naar de formulering van een nieuwe ondersteuningsvraag aan een externe instantie, maakt de directie samen met het team een evaluatie van het aflopende traject. Daarbij wordt in de mate van het mogelijke ook rekening gehouden met de effecten van het voorbije ondersteuningstraject. De nieuwe ondersteuningsvraag vormt de basis voor de schoolprioriteiten in het volgende nascholingsplan.

|                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |
|-----------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Ontwikkeling</b>               | De personeelsswissels en de jeugdigheid van het team plaatsen de school voor de uitdaging om de interne expertise uit te bouwen en te consolideren. Meerdere teamleden laten een duidelijke professionaliserings- en veranderingsbereidheid zien. Enerzijds wordt hun engagement en vernieuwingsdynamiek nog te weinig gevaloriseerd door hen specifieke verantwoordelijkheden te geven of nauwer te betrekken bij het schoolbeleid. Anderzijds stelt de gelijktijdige implementatie van diverse vernieuwingen de draagkracht van meerdere teamleden op de proef. Door het ontbreken van een samenwerkingsverband met een pedagogische begeleidingsdienst heeft de school het moeilijk om tijdig in te spelen op de verwachtingen van de overheid. Zo worden nieuwe of vernieuwde leerplannen, eindtermen en ontwikkelingsdoelen niet systematisch met het team verkend en besproken, waardoor teamleden de boot van maatschappelijke verwachtingen soms missen. |
| <b>Inbreuk(en) op regelgeving</b> | De pedagogische studiedagen voor het volgende schooljaar werden niet na het vereiste overleg vastgelegd (decreet basisonderwijs – art. 62 §1.8°). Het nascholingsplan werd niet ter goedkeuring voorgelegd aan een lokaal comité of aan de algemene personeelsvergadering (decreet betreffende de kwaliteit van het onderwijs, d.d. 08/05/2009, art.8).                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          |

## 4.2 Leerbegeleiding

|                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Doelgerichtheid</b> | De school beschikt over een algemene visie op zorg en een uitgeschreven beleidsplan. Het zorgbeleid is geïntegreerd in de dagelijkse werking van de school en gestoeld op het pedagogisch project. Het zorgcontinuüm geeft de verschillende fasen van de leerbegeleiding aan en de te ondernemen stappen bij handelingsgerichte diagnostiek kregen een plaats in het plan. De zorgvisie en het continuüm van zorg zijn nog onvoldoende tot op de klasvloer doorgedrongen. Doordat de uitgangspunten van handelingsgericht werken ontbreken in de visie, worden ze beperkt toegepast. Vooral het formuleren van specifieke onderwijs- en opvoedingsbehoeften en een doelgerichte, systematische en transparante aanpak zijn nog groeipunten. Daarenboven stelde het team geen operationele doelen voorop om haar leerbegeleiding te optimaliseren. In de zorgvisie ontbreken specifieke accenten naar het begeleiden van jonge kinderen. Dat heeft als gevolg dat de leerbegeleiding slechts in enige mate doelgericht verloopt. |
| <b>Ondersteuning</b>   | De school beschikt over een ruime omkadering om een degelijke ondersteuning op school-, leerkracht- en leerlingenniveau uit te bouwen. Een voortdurende wisseling van zorgcoördinatoren en -leraren hypothekeerde echter een kwaliteitsvolle werking. De huidige taakverdeling van de verschillende zorgverstrekkers is nog niet voor alle participanten duidelijk. Daarenboven is de coördinatie en organisatie van de zorgwerking aan een noodzakelijke bijsturing toe. De ondersteuning van leerkrachtvaardigheden en de gerichte coaching van leraren in het omgaan met leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften, komen eerder sporadisch voor. De kracht en de meerwaarde van het inschakelen van team teaching worden nog onvoldoende benut.                                                                                                                                                                                                                                                                          |

De school heeft aandacht voor verschillen tussen kinderen en voor sociaal-culturele achtergronden. In het onderwijskundige handelen van leraren staat het welbevinden van de kinderen centraal. De meeste leraren getuigen van een pedagogische houding, die gekenmerkt is door waardering en een zeker inlevingsvermogen. De ouders worden professioneel en warm benaderd en er is geïnvesteerd in wederzijdse communicatie, betrokkenheid en samenwerking. Leraren hebben een zicht op de leefwereld en de (culturele) achtergrond van de kinderen. De actieve verkenning van het thuismilieu door het uitvoeren van huisbezoeken verdient waardering.

De school streeft een zorgbrede aanpak na. Daarbij fungeert de klasleraar als spilfiguur. De activiteiten in de kleuterafdeling lokken gemotiveerd en actief bezig zijn uit. In meerdere groepen van de lagere afdeling verhogen gevarieerde werk- en organisatievormen de betrokkenheid. Over het algemeen vormen observaties en toetsresultaten de basis voor differentiatiemaatregelen. De ondersteuning bestaat vooral uit het 'bijwerken' van kinderen en het herhalen van (leer)activiteiten. De tweedelijnsinterventies (in de fase van verhoogde zorg) gaan te weinig in op dieperliggende oorzaken, op het bevorderen van inzicht en op strategisch leren. De leraren en het zorgteam beschikken over beperkte expertise om de ontwikkelingsproblemen en leermoeilijkheden van een aanzienlijke groep kinderen te analyseren en aan te pakken. Bovendien verloopt de (klasinterne) hulpverlening - vooral in de lagere afdeling - doorgaans te weinig doelgericht en onvoldoende deskundig door het ontbreken van een mentale of materiële voorbereiding, zodat het effect bescheiden is. Vanuit verantwoordingsperspectief worden sinds kort uitgevoerde observaties en zorgverbredende initiatieven in een zorgmap geïnventariseerd.

Vooral op scharniermomenten is de schoolloopbaanbegeleiding het meest merkbaar. De integratiemomenten tussen de oudste kleuters en het eerste leerjaar werken drempelverlagend. Het afstemmen van materialen bevordert de graduele opbouw van het leer- en ontwikkelingsproces. De overgang van het lager naar het secundair onderwijs wordt voorbereid en begeleid. De school organiseert informatiemomenten voor leerlingen en ouders. De schoolloopbaanbegeleiding en de samenwerking tussen de verschillende onderwijsniveaus zijn aan intensifiëring, verrijking en meer afstemming toe.

De school is nog sterk zoekende voor wat betreft de derdelijnszorg (d.i. de fase van de uitbreiding van zorg). De beeldvorming geeft inhoud aan de verschillende overlegfora (met externen). Klasleraren worden bij dit overleg onvoldoende betrokken. In de individuele trajecten ontbreken doorgaans operationele doelen op middellange en korte termijn, een afbakening van te remediëren inhoud en een duidelijke op maat gesneden, systematische en transparante (ortho)didactische aanpak.

**Doeltreffendheid** Hoewel er regelmatig (tussentijdse) evaluaties met het directie- en kernteam plaatsvinden, heeft de school de doeltreffendheid van haar leerbegeleiding nog niet expliciet onderzocht. De teamleden wenden resultaten op groepsniveau vooral aan om differentiatiemomenten op te zetten, maar in mindere mate om de effecten van hun zorgwerking in vraag te stellen.

**Ontwikkeling** Het zorgteam en de leraren zijn bereid om zich op vlak van leerbegeleiding verder te ontwikkelen. (Zorg)leraren participeerden tot nu toe weinig aan specifieke bijscholing, intervisie of collegiaal overleg. Het versterken van inzichten op vlak van handelingsgericht werken, het verruimen van de zorgverbredende expertise en de uitbouw van een professioneel (zorg)netwerk zijn aangewezen. De aanschaf van recente praktijkgerichte bronnen en programma's om te remediëren en achtergrondinformatie in verband met ontwikkelings- en leerproblemen staan bij meerdere leraren hoog op het verlanglijstje.

## 5 ALGEMEEN BELEID VAN DE SCHOOL

Het onderzoek naar het algemeen beleid van de school levert volgende vaststellingen op.

**Leiderschap** Na een startperiode met jaarlijkse directeurswissels heeft een jonge directeur enkele jaren geleden de fakkel overgenomen. Aanvankelijk legde hij zich vooral toe op het organisatorisch-administratief management, terwijl een adjunct-directeur het pedagogisch en kwaliteitszorgbeleid voor haar rekening nam. Door het recente vertrek van deze adjunct-directeur wil de directeur zich meer gaan concentreren op het onderwijskundig beleid. Aangezien zijn onderwijsexpertise zich vooral in het secundair onderwijs situeert, wil hij zich verder professionaliseren op het vlak van pedagogische beleidsvoering in het basisonderwijs.

Voor het onderwijskundig beleid kan de directeur dit schooljaar rekenen op de deeltijdse ondersteuning van een algemeen pedagogisch adjunct-directeur voor het kleuteronderwijs en een algemeen pedagogisch adjunct-directeur voor het lager onderwijs. Het beleidsteam wordt nog aangevuld met een deeltijdse adjunct-directeur die ook verantwoordelijk is voor de zorgcoördinatie. Het schoolbestuur is gehuisvest in hetzelfde gebouw en is nauw betrokken bij de beleidsvoering. Zij zet de krijtlijnen uit, bewaakt de te varen koers, en hakt belangrijke knopen door op voorstel van de directeur of het beleidsteam. Leraren ervaren het als een gemis dat ze de leden van het schoolbestuur niet kennen.

Met gerichte klasbezoeken, voortgangs-, functionerings- en evaluatiegesprekken wil de directeur evolueren naar een coachend leiderschap. Ook de algemeen pedagogisch adjunct-directeurs doen doorloop- of klasbezoeken binnen hun afdeling. Leraren richten hun pedagogisch-didactische vragen in de eerste plaats tot hen omdat zij verantwoordelijk zijn voor de begeleiding bij de implementatie van de nieuwe onderwijsleerpakketten en voor het leerdecorum in de klassen. Sommige teamleden geven aan meer nood te hebben aan aanmoediging en positieve feedback. Voor organisatorische en praktische aspecten beschouwen ze de directeur als het aanspreekpunt. Op organisatorisch vlak kan het beleidsteam rekenen op ondersteuning door een aantal goed functionerende werkgroepen.

De teamleden weten de toewijding, de werkracht en de betrokkenheid van de directeur ten aanzien van de verschillende onderwijsparticipanten te waarderen. Met een constructieve aanpak en een luisterend oor streeft hij naar een ordelijk en gestructureerd leer-, leef- en werkklimaat waarin alle participanten zich goed voelen. Enkele teamleden ervaren nog een zekere drempel om zaken bespreekbaar te maken. Daarom wil het beleidsteam met diverse teambuildingsactiviteiten de afstand tussen de schoolleiding en de leraren verkleinen en bijdragen tot een sterkere teamgeest tussen de leraren.

**Visieontwikkeling** De Lucernascholen zijn door het schoolbestuur opgericht vanuit een duidelijke missie en visie met zes concrete doelstellingen die ze wil realiseren door een nauwe samenwerking tussen de leerlingen, hun ouders en het schoolteam. Het pedagogisch project is geen dode letter, maar geeft vorm aan het schoolleven en vormt de basis van de verdere visie- en beleidsontwikkeling. Zo kende het project een vertaling in recente specifieke beleidsdocumenten. Daarbij houdt de schoolleiding rekening met de kenmerken van haar leerlingen-, ouder- en lerarenpopulatie. Vanuit de krachtlijnen van haar pedagogisch project legt ze de lat hoog voor alle participanten. De meeste leraren leggen een sterk engagement aan de dag om samen werk te maken van dit project.

De prioriteiten voor dit schooljaar zijn vastgelegd door het beleidsteam en zijn gestoeld op de schoolvisie en op conclusies uit het kwaliteitsbeleid. De stap naar de formulering van operationele doelen wordt in de beleidsvoering wel eens uit het oog verloren. De voorbije jaren gaven meerdere functiewissels binnen het beleidsteam aanleiding tot verschillen in visies en beleidskeuzes. Een aantal teamleden geven aan dat het ritme van de vernieuwings- en verbeteringsacties hun draagkracht dreigt te overschrijden. Daarom heeft de school nood aan een stabiel intern leiderschap dat voor de nodige continuïteit zorgt.

**Besluitvorming** Met verschillende interne en externe overleg- en samenwerkingsstructuren wil de schoolleiding een gezamenlijke doelgerichtheid bewerkstelligen en het schoolleven stroomlijnen. In de personeelsvergaderingen ligt de klemtoon op organisatorische afspraken, terwijl vooral inhoudelijke aspecten op de agenda staan van het niveauspecifiek overleg. Daardoor gaat de nodige aandacht naar de specificiteit van elke afdeling. Keerzijde van de medaille is dat door het gescheiden inhoudelijk overleg kansen tot kruisbestuiving verloren gaan zodat onderwijskundige vernieuwingen minder doorstromen naar de andere afdeling.

Hoewel het beleidsteam de leraren geregeld consulteert en open staat voor hun voorstellen, worden de meeste inhoudelijke beslissingen top-down genomen. Leraren hebben daarbij het gevoel dat er te weinig rekening wordt gehouden met hun opinie, bekommernissen en expertise. Daardoor ontbreekt soms het noodzakelijke draagvlak om de vertaalslag naar de klaspraktijk te maken. Met enkele ingrepen kan de school groeien naar meer participatieve besluitvorming als voedingsbodem voor een gedeelde verantwoordelijkheid.

**Kwaliteitszorg** Het kwaliteitsbeleidsplan dat de voormalige adjunct-directeur ontwikkelde is een voorbeeld van goede praktijk. Vertrekkend vanuit het pedagogisch project en een algemene visie op kwaliteitszorg werden in eerste instantie enkele korte termijndoelen voor een beginsituatieanalyse geformuleerd. Een indrukwekkende analyse van een rijke verzameling harde en zachte evaluatiegegevens resulteerde in waardevolle voorstellen voor actiepunten op korte en lange termijn. Sommige van deze acties werden inmiddels al geïmplementeerd. Door het vertrek van de adjunct-directeur dreigt de verdere uitbouw van het opgestarte kwaliteitszorgproces stil te vallen. Nochtans kunnen veel voorstellen uit het kwaliteitsbeleidsplan bijdragen tot de uitbouw van een systematische en doelgerichte kwaliteitszorg. Voorbeelden daarvan zijn de uitvoering van een tevredenheidsonderzoek bij de teamleden, de formulering van minimumnormen en tevredenheidscriteria, en de zoektocht naar geschikte centrale toetsen en referentiegegevens. Het plan stelt ook voor om een werkgroep kwaliteitszorg op te richten, om leraren en directie samen te laten nadenken over de koers van de school, en om een draaiboek en langetermijnplanning voor kwaliteitszorg uit te werken.

**Talenbeleid** Het pedagogisch project van de school legt sterk de nadruk op het belang van het volledig en correct gebruik van de Nederlandse taal in al haar facetten en de beheersing van minstens twee wereldtalen. Alle schoolparticipanten zien dit gegeven als een belangrijke troef in een globaliserende wereld en onderschrijven het belang van een degelijk uitgewerkt talenbeleid.

De school heeft structuren gecreëerd om het talenbeleid te ondersteunen en heeft expliciet lestijden voorbehouden om dit beleid te realiseren. Daarnaast investeert het schoolbestuur in extra omkadering. De directeur staat in voor de monitoring van het talenbeleid en fungeert als spilfiguur en koersbewaker op schoolniveau. De projecten op klasniveau worden aangestuurd door de taalbeleidsexpert of de adjunct-directeur. De talige ondersteuning van de vrije tijd binnen de schooluren wordt opgevolgd door de klasondersteunende leerkrachten. Ouderconsulenten sensibiliseren en begeleiden de ouders, terwijl de leerlingenbegeleiders verantwoordelijk zijn voor het stimuleren van het Nederlands in de vrije tijd buiten de schooluren. De degelijk voorbereide seminars voor ouders, de clubactiviteiten en de taalkampen verdienen waardering.

In het talenbeleidsplan staan zes pijlers centraal: school en buurt, inschrijvings- en onthaalbeleid, taal in de klas, taal rondom en buiten de klas, extra maatregelen en professionalisering. Het talenbeleid is uitgewerkt in een concreet actieplan. De acties hebben betrekking op taalbeleid en taalvakkenbeleid. De school heeft verhoogde aandacht voor het gebruik van het Nederlands voor de communicatie van en met de leraren, de leerlingen, de ouders en de omgeving én voor het gebruik van het Nederlands als instructietaal bij andere leergebieden. Daarnaast ontplooit ze initiatieven om de taalvaardigheid van de leerlingen in kaart te brengen en benut ze deze gegevens om haar onderwijskwaliteit bij te sturen. Naast de systematische aanpak van Nederlands is er ook het formele onderwijs Frans in de derde graad. Recentelijk koos de school voor dit leergebied voor een nieuw onderwijsleerpakket. Het nieuwe leerplan Frans werd echter nog niet geïmplementeerd en de onderwijsinspectie stelde bij de analyse van planningsdocumenten vast dat de gereserveerde onderwijstijd voor Frans soms voor andere leergebieden wordt aangewend. Dit brengt voor een groep leerlingen het realiseren van de leerplandoelen en het bereiken van de eindtermen in het gedrang. Daarenboven strookt dit niet met de schoolvisie. De school heeft al initiatieven genomen om haar talenbeleid te evalueren. Op het vlak van talenbeleid is de school duidelijk in beweging en zet ze waardevolle stappen.

#### **GOK- en zorgbeleid**

Het zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid van de school is gebaseerd op de analyse van data die de noden van enkele leerlingen(groepen) in kaart brengt. De school heeft een veeleer beperkte visie over de wijze waarop ze haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid vorm wil geven. De vooropgestelde doelen zijn weinig operationeel geformuleerd en de acties sluiten beperkt aan bij de noden van de leerlingen. De schoolorganisatie faciliteert in toenemende mate het bereiken van de vooropgestelde doelen binnen het zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid. De acties (op leerling-, leerkrachten- en schoolniveau) die de school uitwerkt, sluiten grotendeels aan op de vooropgestelde doelen. Hierbij is er ook enige aandacht voor kleuterparticipatie en voor het afstemmen van de eigen acties op het beleid van de scholengemeenschap. De school heeft in beperkte mate zicht op de effecten van haar zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid. De school heeft in haar professionaliseringsbeleid aandacht voor de deskundigheidsbevordering van sommige teamleden (beperkt tot het leiderschap, de zorgcoördinator, het zorgteam) in functie van het schooleigen zorg- en gelijke onderwijskansenbeleid.

**Deliberatie** De school beschikt over voldoende beleidskracht om in de toekomst correcte invulling te geven aan de geformuleerde tekorten in verband met de planning van de leergebiedoverschrijdende eindtermen, in verband met het overleg over de pedagogische studiedagen en het nascholingsplan en in verband met de procedures voor het bewaren van de lijsten, notulen en dossiers in verband met het getuigschrift basisonderwijs. Het inspectieteam plant hiervoor geen opvolgingscontrole.

## **6 STERKTES EN ZWAKTES VAN DE SCHOOL**

### **6.1 Wat doet de school goed?**

#### **Wat betreft de erkenningsvoorwaarden**

- De recente keuze om het onderwijsaanbod in de kleuterafdeling vorm te geven vanuit de uitgangspunten van de ontwikkelingsdoelen en de bouwstenen van de (vernieuwde) leerplannen.
- De doelgerichte bewaking van het onderwijsaanbod in de kleuterafdeling.
- De thematische en geïntegreerde aanpak waarbij de kleuters ruime kansen krijgen om te manipuleren, exploreren en experimenteren binnen de verschillende domeinen van het leergebied wereldoriëntatie.
- De uitdrukkelijke aandacht voor de versterking van taalvaardigheid van de kleuters via een rijk taalaanbod waarbij de woordenschatontwikkeling intentioneel gestimuleerd wordt.
- De bevordering van de zelfsturing, de probleemoplossende vaardigheden en reflectie bij de kleuters aan de hand stappenplannen, ontwikkelingsmateriaal, start- en terugblikactiviteiten.
- De aandacht voor continuïteit en gradatie in het onderwijsaanbod dat de verschillende domeinen van de leergebieden Nederlands en wereldoriëntatie bestrijkt in de lagere afdeling.
- De verschillende initiatieven van de lagere afdeling met het oog op leesbevordering.
- De brede beeldvorming voor het leergebied Nederlands in de lagere afdeling aan de hand van overgangsgesprekken, methodegebonden toetsen, genormeerde meetinstrumenten en volgsystemen.
- De aandacht voor diverse educaties die het opvoedende karakter van wereldoriëntatie in de lagere afdeling onderstrepen.
- De inzet van betrokkenheidsverhogende en coöperatieve werkvormen voor wereldoriëntatie om de exploratiedrang te stimuleren en onderzoekscompetenties te ontwikkelen in een aantal klassen van de lagere afdeling.

#### **Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen**

- De grote professionaliseringsbereidheid en de open cultuur waarbij teamleden bereid zijn om elkaar te helpen en van elkaar te leren.
- De klasbezoeken, functionerings- en evaluatiegesprekken en overlegmomenten die kansen bieden om leraren te coachen.
- De initiatieven om de sociaal-emotionele ontwikkeling en het welbevinden van de leerlingen te bevorderen.
- De communicatie en samenwerking met ouders en de verschillende acties om de ouderbetrokkenheid te verhogen.

#### **Wat betreft het algemeen beleid**

- Het engagement en de dagelijkse inzet van de schoolleiding en het team.
- De toegewijde directeur die een ordelijke en gestructureerde leer-, leef- en werkomgeving wil creëren voor alle participanten.
- Het pedagogisch project dat richtinggevend is voor de verdere visie- en schoolontwikkeling.
- Het talenbeleidsplan dat is uitgewerkt in een concreet actieplan met een duidelijke taakverdeling.
- Het kwaliteitsbeleidsplan op basis van een grondige analyse van diverse evaluatiegegevens.

### **6.2 Wat kan de school verbeteren?**

#### **Wat betreft de erkenningsvoorwaarden**

- In de planning voldoende mogelijkheden inbouwen om flexibel in te spelen op de leefwereld van kleuters.
- Doelgericht plannen en observeren door vooraf een beperkt aantal leerplandoelen (focusdoelen) te selecteren in de kleuterafdeling.
- De ontwikkelingsspellen integreren binnen de thematische en gedifferentieerde werking in de kleuterafdeling.

- De evolutie van kinderen doorheen de kleuterafdeling overzichtelijk en breed in beeld brengen aan de hand van een functioneel observatie- en kleutervolgsysteem.
- In de lagere afdeling een evenwichtiger aanbod voor Nederlands en wereldoriëntatie bewerkstelligen door de samenhang met de leerplannen te onderzoeken en te bewaken.
- Het systematisch woordenschatonderwijs doortrekken van het kleuteronderwijs naar de lagere afdeling en de verticale samenhang in de procesmatige aanpak van handschriftontwikkeling verzekeren.
- De verschillende aspecten van het strategisch leren versterken in het onderwijsaanbod van de lagere afdeling.
- De werkelijkheidswaarde van het wereldoriënterend onderwijs in de lagere afdeling verhogen door de thema's sterker te benaderen vanuit verschillende invalshoeken en door beleving en verwondering centraal te stellen.
- De evaluatie- en rapporteringspraktijk afstemmen op de leerplandoelen en alternatieve evaluatievormen inschakelen om breder en evenwichtiger te evalueren en te rapporteren voor de leergebieden in de focus.

#### **Wat betreft de kwaliteit/kwaliteitsbewaking van de processen**

- Het professionaliserings- en zorgbeleid concretiseren met operationele doelen, criteria en afspraken die helder gecommuniceerd worden naar het team.
- De interne expertise efficiënter inzetten en uitwisselen.
- Tijdig inspelen op maatschappelijke verwachtingen door gerichte studie van (vernieuwde) leerplannen.
- Een zorgnetwerk uitbouwen en het team coachen en professionaliseren met betrekking tot het handelingsgericht werken en de (ortho)didactische aanpak van leerlingen met specifieke onderwijsbehoeften.
- In de zorgvisie en –werking aandacht hebben voor de specificiteit van de begeleiding van kleuters.
- De coördinatie en organisatie van de zorgwerking bijsturen met het oog op een optimalisering van de zorgverbredende werking.
- De doeltreffendheid van het professionaliserings- en zorgbeleid systematisch evalueren als basis voor gefundeerde bijstellingen.

#### **Wat betreft het algemeen beleid**

- Vanuit een stabiel beleidsteam de nodige continuïteit in het beleid en de schoolwerking inbouwen.
- De ontwikkelde onderwijskundige visies en beleidsteksten verder concretiseren in de klaspraktijk.
- Vernieuwingen gefaseerd introduceren op basis van een beheersbaar aantal prioriteiten die in onderling overleg worden afgebakend.
- Door participatieve besluitvorming het draagvlak voor beslissingen en vernieuwingen vergroten.
- De waardevolle voorstellen in het opgestarte kwaliteitsbeleid verder uitwerken en implementeren.

### **6.3 Wat moet de school verbeteren?**

#### **Wat betreft de regelgeving**

- Een schooleigen planning voor het nastreven van de leergebiedoverschrijdende eindtermen uitwerken (decreet basisonderwijs – art.44 § 2.2°).
- De bepaalde lijsten, notulen en dossiers met betrekking tot het getuigschrift correct opstellen en bewaren (decreet basisonderwijs - art. 53-57 en BVR van 24-11-1998).
- De pedagogische studiedagen ten laatste op 15/6 voor het volgende schooljaar vastleggen na het vereiste overleg (decreet basisonderwijs – art. 62 § 1.8°).
- Het nascholingsplan laten goedkeuren door het lokaal comité of door de algemene personeelsvergadering (decreet betreffende de kwaliteit van het onderwijs, d.d. 08-05-2009, art.8).

## 7 ADVIES BETREFFENDE DE ERKENNINGSVOORWAARDEN

In uitvoering van het decreet betreffende de kwaliteit van onderwijs van 8 mei 2009 is het advies:

### **GUNSTIG**

- voor de erkenningsvoorwaarde 'voldoen aan de onderwijsdoelstellingen' voor het **kleuteronderwijs** en het **lager onderwijs**.
- voor de erkenningsvoorwaarde 'bewoonbaarheid, veiligheid en hygiëne'.
- voor de overige erkenningsvoorwaarden.

## 8 VASTSTELLINGEN BETREFFENDE DE OVERIGE REGELGEVING

Op de gecontroleerde overige regelgeving werden door het inspectieteam geen inbreuken voor verder gevolg door de onderwijsinspectie vastgesteld.

| Namens het inspectieteam                                          | Voor kennisname namens het bestuur  |
|-------------------------------------------------------------------|-------------------------------------|
|                                                                   |                                     |
| <b>Els Ver Eecke</b><br>de inspecteur-verslaggever                | <b>Önder COSKUN</b><br>de directeur |
| Datum van verzending aan de directie en het bestuur van de school |                                     |